

Οι Φασιστικές Τάσεις του Σύγχρονου Φιλελευθερισμού

Αντώνης Μπρούμας

Ο οικονομικός φιλελευθερισμός και ο πολιτικός αυταρχισμός / φασισμός δεν είναι μόνο συμβατά αλλά και αλληλοτροφοδοτούμενα καθεστώτα.

Αντιθέτως, ο οικονομικός φιλελευθερισμός είναι ασύμβατος με τη δημοκρατία, σε οποιαδήποτε μορφή της.

Ο οικονομικός φιλελευθερισμός προϋποθέτει και επιβάλλει την ιεραρχική διάρθρωση της παραγωγής και της διανομής. Αν η σύγχρονη επιχείρηση παρομοιαζόταν με κάποιο πολιτικό καθεστώς, θα έμοιαζε με τη Βόρειο Κορέα. Το ότι οφείλουμε να απεκδυόμαστε τη δημοκρατία κάθε φορά που διαβαίνουμε το κατώφλι του εργοδότη μας αποτελεί κάτι αυτονόητο μόνο για τις κοινωνίες που ζούμε. Στη σύγχρονη παραγωγή οι εταιρικές ιεραρχίες αμφισβητούνται με δριμύ τρόπο. Βασικά, οι σύγχρονες επιχειρήσεις βασίζουν την επιτυχία τους στην αυτενέργεια των εργαζομένων με το διευθυντικό δικαίωμα και την ιεραρχική δομή των εντολών να συνιστούν πια απλώς το κέλυφος του παλιού.

Επιπλέον, ο οικονομικός φιλελευθερισμός απομονώνει και στεγανοποιεί αυτό που χαρακτηρίζει **“οικονομία”** από τη σφαίρα της πολιτικής με τρόπο που και πάλι αποτελεί κάτι αυτονόητο μόνο για τις κοινωνίες που ζούμε.

Τα παραπάνω αρκούν, για να χαρακτηρίσουμε τον οικονομικό φιλελευθερισμό ασύμβατο με την δημοκρατία. Δεν αρκούν όμως για να θεμελιώσουμε ότι ο οικονομικός φιλελευθερισμός τείνει προς τον πολιτικό αυταρχισμό / φασισμό. Κατ' αρχάς, υπάρχουν εποχές που ιστορικά ο πολιτικός αυταρχισμός / φασισμός υιοθετήθηκε από τους έχοντες των φιλελεύθερων οικονομιών ως μέσο ενάντια σε απειλές των προνομίων τους, που δεν μπορούσαν να απορροφηθούν με ειρηνικά μέσα.

Δεν βρισκόμαστε σε τέτοιες εποχές.

Η πιο ισχυρή απειλή για τον οικονομικό φιλελευθερισμό είναι η απορρόφηση του κοινωνικού από τις εμπορευματικές αγορές σε βαθμό τέτοιο, ώστε η οικολογική κρίση να μην βιώνεται ως τέτοια. Δυστυχώς, οι φιλελεύθερες οικονομίες δεν μπορούν να διαχειριστούν την κρίση, γιατί οι αγορές δεν προσμετρούν τα οικολογικά κόστη. Ελλείπει πολιτικής, που έχει απορροφηθεί από τον οικονομικό φιλελευθερισμό, χάνουμε το ανοσοποιητικό σύστημα, για να επιλύσουμε την οικολογική κρίση. Η κρίση αυτή είναι πραγματική αλλά ελλείπει ανατροπής θα καταστρέψει εμάς μαζί με τις αγορές.

Ο οικονομικός φιλελευθερισμός τείνει προς τον πολιτικό αυταρχισμό / φασισμό εξαιτίας των κοινωνιών που δομεί.

Η αντικατάσταση κάθε ανθρώπινης κοινότητας από την κοινότητα της αγοράς και η χρήση των ανθρώπων ως απλών μέσων προς το κέρδος αποτελούν ιδανικό έδαφος για την εργαλειοποίηση των ανθρώπων για ανώτερες ιδέες, όπως το έθνος. Αν οι άνθρωποι τυγχάνουν μεταχείρισης ως δοχεία εργασίας, τότε μπορεί δοθέντων των συνθηκών να γίνουν κρέας για κανόνια.

Ωστόσο, η **δόμηση κοινοτήτων** είναι μία αδήριτη ανάγκη. Σε κοινωνίες, που πέρα από την αγορά όλες οι υπόλοιπες κοινότητες καταρρέουν, η επιστροφή στη φαντασιακή θέσμιση του έθνους είναι ένα ελκυστικό καταφύγιο για τον σημερινό άνθρωπο. Σήμερα στην εξίσωση μπαίνει μία τρίτη συνιστώσα (πέρα από την εργαλειοποίηση και την κατάρρευση των κοινοτήτων). Η ιστορική και ιστορικά δίκαιη ήττα των αριστερών καθεστώτων αλλά και οι πολλαπλές ήττες άλλων οδών χειραφέτησης έχουν αφήσει τις κοινωνίες δίχως ελπίδα μέσα από τη συλλογική κινητοποίηση για έναν καλύτερο κόσμο. Η έλλειψη ελπίδας δεν αναιρεί την αλλαγή. Ωστόσο, αλλαγή χωρίς ελπίδα είναι αλλαγή προς το χειρότερο.

Σε αυτά τα πλαίσια, παρακολουθούμε τις αγορές ευλόγως να ανταποκρίνονται θετικά με την εκλογή αυταρχικών, ακροδεξιών και φασιστικών ηγετών, όπως οι Τραμπ, Μόντι, Ερντογάν και

Μπολσονάρο. Η **άρση κάθε εμποδίου στην οικονομική δραστηριότητα** είναι η πεμπουσία τέτοιων καθεστώτων.

Οι φιλελεύθεροι της εποχής μας βρίσκονται απέναντι σε ένα υπαρξιακό δίλημμα. Αν θέλουν να είναι πιστοί στις ιδέες τους, θα πρέπει να αποφασίσουν με ποιους θα πάνε και ποιους θα αφήσουν. Το δίλημμα είναι υπαρξιακό γιατί αν θέλουν να αφήσουν τους φασίστες και να προχωρήσουν στο δημοκρατικό τόξο, θα πρέπει να αφήσουν πίσω τους και τον ακραιφνή φιλελευθερισμό. Σε μία εποχή αποσταθεροποίησης το γάτζωμα στην πηγή, που αποσταθεροποιεί και φασιστικοποιεί τις κοινωνίες, την ίδια ώρα που ο φιλελεύθερος ομνύει στα ανθρώπινα δικαιώματα, συνιστά εγγενή αντίφαση, η οποία λύνεται μόνο με ριζική αναθεώρηση της φιλελεύθερης ιδεολογίας.

Στο παρελθόν έχουν υπάρξει φιλελεύθεροι διαμετρήματος, όπως ο Τζων Στιούαρτ Μιλλ και Μπέρτραντ Ράσελ, που στο σχετικό ερώτημα πήραν το μέρος της ανθρωπότητας και είδαν με κριτική ματιά τις εγγενείς αδυναμίες των απόψεών τους. Ο σύγχρονος φιλελευθερισμός δεν έχει περιθώρια ριζικής αναθεώρησης, καθώς είναι **βαθιά διαποτισμένος από την ιδεολογική πίστη στην αποτελεσματικότητα των αγορών και στο τέλος της ιστορίας**. Ανήκει λοιπόν στο παρελθόν μαζί με τις υπόλοιπες ιδεολογίες του 20ου αιώνα. Αποτελεί όμως σίγουρα τομή στην ιστορία των ιδεών, που μπορούμε μόνο να υπερθεματίσουμε και όχι να παλινδρομήσουμε. Ας αφήσουμε τους φιλελεύθερους μαζί με τους φασίστες να το κάνουν αυτό.

Εμείς θα προχωρήσουμε μπροστά.

Σχόλιο για τη Δολοφονία

Κατσιφά από την Αλβανική Αστυνομία

Αντώνης Μπρούμας

(α) Οι κρατικές δολοφονίες δεν δικαιολογούνται ακόμη κι αν τελούνται σε φασίστες. Η δολοφονία του Κατσιφά από την Αλβανική αστυνομία εντάσσεται σε αυτό το πλαίσιο και γι' αυτόν τον λόγο πρέπει να διερευνηθεί και να αποδοθούν ευθύνες, αν υπάρχουν. Σε κάθε περίπτωση, οι ειδικές δυνάμεις της Αλβανικής αστυνομίας δολοφονούν διαχρονικά όποιους ενόπλως επιτίθενται εναντίον τους ανεξάρτητα από εθνικότητα. Η συγκεκριμένη δολοφονία εντάχθηκε στη γνωστή ρουτίνα. Αν υπήρχε πολιτικό πλάνο, θα υπήρχε εντολή να αποφευχθεί για λόγους που και χαζοί μπορούν να αντιληφθούν.

(β) Η ελληνική μειονότητα στην Αλβανία υφίσταται καταπίεση. Αυτό δεν αναιρείται από το γεγονός ότι η ελληνική μειονότητα στην Αλβανία είναι αναγνωρισμένη ως τέτοια, υπάρχουν ελληνικά σχολεία και ορθόδοξες εκκλησίες και στις εθνικές εορτές, όπως και στην 28η Οκτωβρίου του περιστατικού, υπήρχαν παντού ελληνικές σημαίες αλλά και εκπρόσωποι του ελληνικού κράτους. Στο dna του Αλβανικού κράτους, όπως και κάθε κράτους, βρίσκεται η καταπίεση κάθε τάσης φυγόκεντρης προς την εθνική κυριαρχία. Η δε άνοδος των εθνικισμών στη Βαλκανική, μεταξύ αυτών και του Αλβανικού, αυξάνει και σε οριζόντιο επίπεδο τις διενέξεις μεταξύ των Ελληνικών και Αλβανικών πληθυσμών, που συμβιώνουν στην περιοχή. Φυσικά, η καταπίεση, που ασκείται, είναι τέτοιου επιπέδου που δεν δικαιολογεί σε καμία περίπτωση ένοπλη αντίσταση.

Και ερχόμαστε στο ζητούμενο. Μπορούμε να ισχυριζόμαστε τα παραπάνω για τους Αλβανούς μόνο αν αποδεχόμαστε τα ίδια και για εμάς.

Και εδώ έγκειται το πρόβλημα. Γιατί:

(α) Η Ελληνική αστυνομία ακολουθεί τις ίδιες πρακτικές εναντίον ενόπλων, που βάζουν σε βάρος της. Αν ένας Αλβανός εθνικιστής, οπαδός της απόσχισης της Τσαμουριάς, επιτεθεί κατά Ελλήνων αστυνομικών με καλάζνικοφ με διόπτρα, ενώ προηγουμένως έχει υψώσει τη σημαία της τσαμουριάς σε κτίριο του χωριού, μάλλον θα καταλήξει στο νεκροτομείο. Οι ΕΔΕ, που θα γίνουν, θα είναι της πλάκας, ενώ τυχόν δικαστήρια πιθανότατα θα οδηγήσουν σε αθώωση.

(β) Η Μουσουλμανική μειονότητα της Θράκης χαίρει σαφώς λιγότερων ελευθεριών από την Ελληνική, αν και τα πράγματα έχουν βελτιωθεί με τον χρόνο.

Ο εθνικιστής είναι το μοναδικό είδος ανθρώπου, που μισεί και καλεί σε βίαιες πράξεις για τα πρώτα (α)-(β), ενώ ταυτόχρονα επικροτεί τα δεύτερα (α)-(β). Δεν πρόκειται για αντιφατική συμπεριφορά. Ο εθνικισμός είναι η πηγή του προβλήματος, η αιτία των διενέξεων μεταξύ των εθνών. Και δυστυχώς εθνικιστές έχουμε πολλούς σε Ελλάδα και Αλβανία.

Να τους απομονώσουμε και να βοηθήσουμε τους Αλβανούς να απομονώσουν τις δικές τους εθνικιστικές πολιτικές.

Βραζιλία: Εμπρηστική Επίθεση στο MST από Υποστηρικτές του Ακροδεξιού Bolsonaro

Η προεδρία του Βραζιλιάνου ακροδεξιού Jair Bolsonaro ξεκίνησε με την παρακρατική επίθεση σε ένα από τα πιο δημοκρατικά κινήματα όχι μόνο της Βραζιλίας, αλλά και ολόκληρης της Λατινικής Αμερικής, στο **Κίνημα των Χωρίς Γη (MST)**.

Τη νύχτα πριν από τις βραζιλιάνικες εκλογές -το περασμένο Σάββατο (27/10)- ο οικισμός Sebastião Billar του MST, στην πολιτεία Mato Grosso do Sul, δέχθηκε επίθεση από μια ομάδα φασιστών, η οποία έβαλε φωτιά σε μία από τις καλύβες τους, φωνάζοντας το όνομα του Bolsonaro.

Σύμφωνα με τη Συντονιστική Επιτροπή του MST, κανείς από τους κατοίκους του οικισμού δεν τραυματίστηκε. Το MST καταγγέλλει την επίθεση, ζητώντας να τιμωρούνται οι ένοχοι. Η κοινότητα φοβάται νέες επίθεσεις από τους ψηφοφόρους του Bolsonaro.

Στη σχετική ανακοίνωση, το MST κατήγγειλε τη ρητορική του μίσους που δυναμώνεται από το καινούργιο προεδρικό σώμα, το οποίο ενισχύει τέτοιου τύπου επιθέσεις.

«Ο φασιστικός λόγος, που εμπνέει μίσος και βία στον πληθυσμό, είναι απαράδεκτος. Για άλλη μια φορά γινόμαστε στόχος επιθέσεων από ανθρώπους που αναπαράγουν στην πράξη τη ρατσιστική, φασιστική, ομοφοβική και βίαιη ρητορική την οποία κήρυξε ο νέος προεδρός», σημειώνεται στο απόσπασμα.

Ο **João Pedro Stedile**, γενικός συντονιστής του MST, αναφέρθηκε στο εκλογικό αποτέλεσμα λέγοντας τα εξής:

«Νομίζω ότι η κυβέρνηση Bolsonaro θα μοιάσει, αν κάνουμε παραλληλισμό, με την κυβέρνηση του Pinochet στη Χιλή. Όχι από τον τρόπο που πήρε την εξουσία, αλλά από τη φασιστική της φύση. Είναι μια κυβέρνηση που θα χρησιμοποιεί καταστολή, απειλές και φόβο όλη την ώρα. Θα απελευθερώσει τις αντιδραστικές δυνάμεις που ήδη υπάρχουν στην κοινωνία.

[...] Αυτό που θα μας προστατεύσει, δεν είναι να τρέξουμε να κρυφτούμε. Αυτό που θα μας προστατεύσει είναι η ικανότητά μας να φέρνουμε τους ανθρώπους μαζί, να συνεχίζουμε να διεξάγουμε μαζικούς αγώνες για την υπεράσπιση των δικαιωμάτων, τη βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης και μέσα από τέτοιες λαϊκές κινητοποιήσεις να προστατεύουμε ο ένας τον άλλον. Ας μην φοβηθούμε».

Πηγές:

Acampamento do MST é atacado por eleitores de Bolsonaro no Mato Grosso do Sul

João Pedro Stedile: “Nós temos que retomar o trabalho de base”

Report on the Chemnitz Pogrom

First-hand report by a German activist

Maybe you've heard of it, maybe not. This is a brief report on recent happenings in Chemnitz / Saxonia.

Chemnitz is a former industrial city of about 250.000 citizens situated in Saxony. This German state is known for its pretty

right-wing state apparatuses and a strong fascist street movement (Pegida). Chemnitz, too, has a strong fascist movement and for some time it even was home to the Neonazi terror group, 'National-Socialist Underground' (NSU), known for having executed nine immigrants and a police officer.

There is, however, also a left-wing, antifa and anarchist scene in Chemnitz with two housing projects, an autonomous youth center, a feminist group, a local group of the anarchist union FAU and antifascist activists.

In the night of Saturday to Sunday, August 25th/26th, two groups of men got into trouble during the Chemnitz city festival. An Iraqi and a Syrian national reportedly stabbed two Russian Germans and a Cuban German, the latter, Daniel H., dying as a result of his injuries.

On Sunday morning, when the public learned of the killing, the right-wing football hooligan group Kaotic Chemnitz called on facebook for a protest in the streets. In the evening about 1000 right-wing hooligans, fascists, and so-called 'concerned citizens' gathered and started to march through Chemnitz. Police was not able to control them at all. At some point the mob started chasing and beating up immigrants.

A local fascist fringe party, Pro Chemnitz, that also has deputies in the city council, called for a march on the following day. Now antifascists from Chemnitz and neighbouring cities such as Dresden, Leipzig, Jena, Erfurt and others started to mobilise, too. On Monday evening 1000 antifascists of all stripes faced a mixture of 8000 hooligans, fascists and right-wing citizens. Police deployed only 600 officers and, hence, was not able to control the fascists. During and after their march several street fighting squads left the fascist rally aiming to attack the antifascists. On the way from the antifascist rally to the train station, to their cars or back home several antifascists were attacked. They got off lightly, though. Only one remained with a broken nose.

Monday was a wake-up call, not only for the radical movement but for the public, too. It was clear that something had to be done. On Thursday, Saxony's Minister-President Kretschmer was to join a citizens' dialogue in Chemnitz and fascists would organise a counter-rally and on Saturday there would be two marches, organised by Pro Chemnitz and AfD. At the end, it was agreed to call for an antifascist rally to be held in Chemnitz on Saturday.

On Monday, about 900 right-wingers held a rally against Minister-President Kretschmer, the 'lying press', the 'political establishment' and so forth. No specific incidents.

On Saturday, fascists and antifascists from all over Germany went to Chemnitz. 4500 fascists and 3500 antifascists were reported. Pro Chemnitz held a first march and then joined the march that was organised by the AfD as a 'silent march' allegedly to commemorate the victim of the stabbing. At some point, the march could be blocked by hundreds of antifascists. After that police kettled hundreds of antifascists, keeping them for hours and checking their ID's. At the same time, fascist groups started attacking counter-protesters again. Several people were injured.

In some West-German cities there were big antifascist rallies. In Hamburg up to 10.000 people took to the streets, in Berlin, too. That's nice but it doesn't change the situation on the ground. Still, it shows that it's not just fascists conquering the streets but that we're witnessing some kind of polarisation.

On Monday, September 3rd, a concert 'against the right' and 'against hatred' and with the slogan 'We're more' was organised in Chemnitz by different artists, some mainstream (like 'Kraftklub', 'Die Toten Hosen'), others openly antifa (such as 'Feine Sahne Fischfilet' and 'Egotronic').

About 65.000 people reportedly attended the concert.

The concert didn't change the balance of forces on the streets, though. On Friday, September 7th, there was another march organised by Pro Chemnitz. 2000 fascists and about 1000 antifascists took to the streets. This time, no clashes were reported. As it seems, things are calming down now.

Some notes from an anarchist perspective. On Monday, the second day of the pogrom, there were only 600 police and the fascists' march went totally out of control. That was not, as liberals and democrats assert, government failure. Everybody knew that thousands of fascists would flock to Chemnitz and that things would get extremely violent. It must have been a conscious decision by some higher echelons in the police and state apparatuses to deploy way too few police and, thus, let the situation escalate.

In the pogroms of the past years it's been the same, in Freital / Saxony in January 2015, in Heidenau /Saxony in August 2015 and in other places, too. It seems to be the strategy of a part of Saxony's (and Germany's) state apparatus to encourage and tolerate fascist street violence and terror – **as a means to combat leftists, to discipline the immigrant population, and to legitimise calls for the further buildup of the police and secret services.**

On Saturday, September 1st, we've seen an alliance of fascists across political divisions: right-wing football hooligans, local fascists of Pro Chemnitz, national-socialists of Dritter Weg, fascists of the party Die RECHTE, the Identitarian Movement, the right-wing populist movement Pegida, the right-wing populist party AfD. This marks a new stage in the history of the fascist movement since 2012. The fascists are growing ever stronger and the level of street violence is increasing.

Also on the antifascist side, somehow organically, **a unity front has been formed**, stretching from the social-democratic party SPD to autonomous antifas and anarchists. Thuringia's SPD, for example, sponsored busses to bring counter-protestors

from Erfurt, Jena, and other cities to Chemnitz and almost all antifas, radical leftists and anarchists from those cities took those busses. There is a huge debate on how closely or if at all we should cooperate with politicians and authoritarian leftists and in the past years many of us categorically denied any cooperation. During the pogrom, however, the question was not even raised. This should give us reason for reflection.

Democratic politicians of all stripes (from the conservative CDU to the left-wing party) were quick to condemn the fascist street violence. What's their motive? Some of them were pretty clear about that. They're concerned that fascist violence might cheapen the image of Chemnitz, frighten off investors and entrepreneurs and endanger the integration of immigrants as a cheap and flexible workforce into the German economy. At the same time, there are only very few politicians to condemn state violence against immigrants, e.g. vexatious police controls or deportations, to the same extent. Furthermore, those 'antifascists' felt compelled to distance themselves from left-wing and radical antifascists, lumping them together with the fascists as 'extremists'.

The objective of their antifascism, i.d. state antifascism, hence, is to maintain a certain equilibrium of forces in order to keep capitalist exploitation and the wielding of state authority going smoothly.

The AfD is the third strongest party in Germany. In the 2017 federal elections it won 12,5 per cent of the votes. In some states, such as Saxony, it won around 25 per cent, thus becoming the second strongest party. In Saxony, where state elections are going to be held in 2019, according to this election outcome, the only government possibly to be formed would be a coalition government of the conservative CDU and the fascist AfD. Their strategy, as laid out by AfD leader and right-wing intellectual Björn Höcke, is to transform the democratic system into an authoritarian regime. This is to be done by a national opposition made up by three fronts: the AfD

as parliamentary force, the Neonazis as street movement, and, thirdly, disenchanted segments of the state apparatuses, i.d. cops, judges, state attorneys, military. This strategy is proving to be successful. The AfD is already the third strongest party.

The street violence scenes of Chemnitz showed the increasing strength of the fascist movement. And there are a lot of cops, military, judges and other state officials in the AfD or in touch with the AfD. To give just one example of these days. In the midst of the Chemnitz events a correctional officer leaked the arrest warrant of the suspected murderer of the Daniel H. to fascists who then published it. Before leaking it, he discussed the move with around a dozen colleagues in a WhatsApp group.

Fascism, however, is not an endeavour of the new right.

We should not forget that it's conservative, social-democratic, green, in some states such as Berlin and Thuringia even left-wing politicians who are organising today's deportation regime – not the AfD. During the Chemnitz pogrom it was the Saxon police, i.d. of a state led by a conservative-social democratic government, that gave free rein to fascists and attacked anti-fascists. After the Chemnitz pogrom it was Saxony's Minister-President of the CDU and the head of the German intelligence service, the 'Federal Office for the Protection of the Constitution', who doubted and even denied that there was any mob violence against immigrants in Chemnitz – not the AfD. Even Sara Wagenknecht, a politician of Die Linke, not the AfD, who defended the right-wing mob by stating that not all protesters were fascists, that many of them were socially discontent citizens.

All in all, this is a sinister situation and many of us feel pretty concerned about the future.

Τι ψυχή έχει ένα όνομα;

Κώστας Σαββόπουλος

Από τότε που ξεκίνησαν τα συλλαλητήρια για την ονομασία της Μακεδονίας φαίνεται πως στην πόλη της Θεσσαλονίκης ξύπνησαν από έναν βαθύ λήθαργο ακροδεξιοί, φασίστες και νεοναζί, όπου πλέον τους τελευταίους 4+ μήνες έχουν συσπειρωθεί όλοι μαζί και διεκδικούν ή μάλλον επιβάλλουν στον δημόσιο χώρο και λόγο το εθνικιστικό τους δηλητήριο. Μόλις προχτές στις 24 Ιουλίου, πραγματοποιήθηκε μια ακόμη φασιστική επίθεση στον κατάλογο των «παρεμβάσεων» και εμφανίσεων του νέου ακροδεξιού υποκειμένου της Θεσσαλονίκης.

Ξεκινώντας από τον εμπρησμό της κατάληψης Λιμπερτάτια, την επίθεση στον ελεύθερο κοινωνικό χώρο Σχολείο και την επίθεση στην αντι-εθνικιστική συγκέντρωση της Καμάρας τον Φλεβάρη, την επίθεση στην αυτοοργανωμένη αθλητική ομάδα Προοδευτική Τούμπας τις επόμενες μέρες, την επίθεση στον Μπουτάρη, την επίθεση σε άτομα που συμμετείχαν στο Pride, τις επιθέσεις σε μετανάστες στη Ροτόντα αλλά και άλλη μια επίθεση στον ελεύθερο κοινωνικό χώρο Σχολείο μάλλον φαίνεται πως οι ακροδεξιοί προσπαθούν με νύχια και με δόντια να ανεβάσουν τον πήχυ απολαμβάνοντας την ίδια στιγμή μια ιδιαίτερη ανοχή από την αστυνομία.

Πρωταγωνιστές στις επιθέσεις αυτές αλλά και στα συλλαλητήρια είναι στην πλειοψηφία τους νεαροί, που διατηρούν επαφές με διάφορες ολιγομελείς φασιστικές ομάδες της πόλης (Κύκλος Ιδεάπολις, Ιερός Λόχος, Χρυσή Αυγή), με εν ενεργεία αστυνομικούς (μερικούς μήνες πριν μια αντιφασιστική ομάδα με το όνομα Ανωτέρας Βίας έβγαλε στη φόρα τα στοιχεία μελών του Κύκλου Ιδεάπολις, μέλη του οποίου διατηρούν σχέσεις με εν ενεργεία αστυνομικούς) αλλά και με μειοψηφία οπαδών συγκεκριμένων συνδέσμων του ΠΑΟΚ. Υπό άλλες συνθήκες αυτός ο

συλλογισμός θα μπορούσε να χαρακτηριστεί ως συνωμοσιολογικός αλλά στην περίπτωση της Θεσσαλονίκης, μιας πόλης με ιδιαίτερες πολιτικές συνθήκες, είναι πραγματικότητα.

Για να γίνει περισσότερο κατανοητό το φαινόμενο της συγκρότησης της Δεξιάς στη Θεσσαλονίκη πρέπει να δούμε λίγο περισσότερο από τι αποτελείται.

Για πολλά χρόνια και ιδιαίτερα μέσα στη δεκαετία του '90 αναδύθηκε μια άκρως τοπικιστική κουλτούρα με δυνατά εθνικιστικά χαρακτηριστικά που εκφραζόταν κυρίως μέσα από την Εκκλησία, τον τρόπο διασκέδασης και τις δημοτικές αρχές.

Ο Άνθιμος, ο Παπαγεωργόπουλος, ο Ψωμιάδης αλλά και διάφοροι επιχειρηματίες/ιδιοκτήτες νυχτερινών κέντρων για μεγάλο χρονικό διάστημα δημιουργούσαν και συντηρούσαν ένα δεξιό και συντηρητικό πολιτικό κλίμα το οποίο, αν και ακροδεξιό σε επίπεδο συγκρότησης, εκφραζόταν πολιτικά μέσα από τη Νέα Δημοκρατία και το ΛΑΟΣ. Γι'αυτό άλλωστε η Χρυσή Αυγή δεν κατάφερε ποτέ να βγάλει ψηλά ποσοστά στη Θεσσαλονίκη αλλά ούτε και να δημιουργήσει έναν ισχυρό πυρήνα (σε αυτό βοήθησε και μια ισχυρή αντιφασιστική κινηματική παρακαταθήκη από το '90 και τις αρχές του 2000).

Ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα του παραπάνω τριπτύχου είναι το τρίγωνο Παπαγεωργόπουλος -Σαξώνης – Γρέγος (με την ευγενική συμμετοχή του Άνθιμου, ενός από τους πιο θερμούς υποστηρικτές της μεγάλης Δεξιάς παράταξης στη Θεσσαλονίκη).

Είναι γνωστή η υπόθεση κατάχρησης που έστειλε στη φυλακή τους Παπαγεωργόπουλο – Λεμούσια (ο δεύτερος ήταν ο γενικός γραμματέας του δήμου στη θητεία Παπαγεωργόπουλου). Αυτό που δεν είναι ίσως τόσο γνωστό στα mainstream media, καθώς έχουν περάσει και κάποια χρόνια, είναι οι καλές σχέσεις του χρυσαυγίτη βουλευτή Γρέγου με τον Σαξώνη και τον δήμο.

Πάμε λοιπόν.

Ο Σαξώνης εργαζόταν ως ταμίας στον δήμο και μέσα σε λίγα χρόνια λόγω των ίσων ευκαιριών που παρέχει το καπιταλιστικό σύστημα κατάφερε με το κομπόδεμά του και την αποταμίευση να ανοίξει 3 μεγάλα νυχτερινά κέντρα. Προσλαμβάνει τον τότε κλητήρα στον δήμο και μέλος του ΛΑΟΣ ακόμα Αντώνη Γρέγο για «πόρτα» στα μαγαζιά του. Ο Γρέγος βγάζει λεφτά (παρεπιμπτόντως υπήρξε μέλος των Βυζαντινών Μαχητών, ενός μικρού ακροδεξιού συνδέσμου του ΠΑΟΚ) και χρησιμοποιεί τις επαφές που έχει με αθλητικά σωματεία και γυμναστήρια, καθώς είναι μέλος σε διάφορες επιτροπές και σωματεία πολεμικών τεχνών και extreme sport, για να στρατολογήσει χέρια για τον Σαξώνη και τον Παπαγεωργόπουλο.

Τα υπόλοιπα είναι λίγο πολύ γνωστά. Ο Παπαγεωργόπουλος, ο Σαξώνης και ο Λεμούσιος καταλήγουν φυλακή για πλαστογραφίες και κατάχρηση δημοσίου χρήματος ενώ ο Γρέγος μένει για κάποιον μυστήριο λόγο έξω, καθώς όταν τον καλέσαν να καταθέσει στο δικαστήριο έπαθε αμνησία και δήλωνε άγνοια σε κάθε ερώτηση.

Ο Παπαγεωργόπουλος, ο Γρέγος, ο Σαξώνης και οι λοιποί αποτελούν τα λαϊκά σαλονικιώτικα 'success story' που επαναλαμβάνονται συνεχώς ως φάρσα. Μια από τις πολιτικές σημαίες του Γρέγου πριν ακόμα γίνει νεοναζί ήταν το μακεδονικό, καθώς αν και Χιώτης στην καταγωγή αισθανόταν γνήσιος απόγονος του Παύλου Μελά και είναι και μέλος μακεδονικού (του ελληνικού, όχι του άλλου) συλλόγου απογόνων των Μακεδονομάχων.

Αυτό που γίνεται τώρα δεν διαφέρει και απείρως από αυτό που γινόταν τότε.

Μια καλή ευκαιρία για να στηθούν πολιτικά βιογραφικά, να δημιουργηθούν νέες ακροδεξιές γκρούπες και κόμματα και να εγκαινιαστούν νέοι πάτρονες/φατριάρχες στη Θεσσαλονίκη. Ιδιαίτερα αν λάβει κανείς σοβαρά υπόψιν τα τελευταία δημοσιεύματα του Τύπου για εμπλοκή Σαββίδη στο Μακεδονικό με χρηματισμό ακροδεξιών ομάδων αλλά και τις ιδιαίτερα τολμηρές επιχειρηματικές κινήσεις του Ιβάν (αγορά μέρους του Ο.Λ.Θ.,

Κόκκινο Σπίτι, Μακεδονία Παλλάς και φυσικά την ΠΑΕ ΠΑΟΚ).

Αυτό που είναι λυπηρό και ταυτόχρονα επικίνδυνο στην προκειμένη περίπτωση είναι η επιλεκτική τύφλωση που παθαίνουν επίσημοι φορείς αλλά και πολιτικές συλλογικότητες της πόλης όσον αφορά το πρόβλημα που αντιμετωπίζουμε. Είπαμε πως οι ακροδεξιοί κοιμόντουσαν την προηγούμενη περίοδο, ή τουλάχιστον δεν έβρισκαν εύφορο έδαφος για να βγουν έξω.

Οκ ως εδώ. Και τώρα τι;

Ανανέωσαν το ραντεβού τους για τη ΔΕΘ την ίδια μέρα που πραγματοποιείται η παραδοσιακά μεγάλη πορεία ενάντια στην επίσκεψη της κυβέρνησης. Τι ακριβώς θα γίνει εκείνη τη μέρα; Τα κομμάτια της Αριστεράς που τόσο καιρό έκαναν πλάτες στα ακροδεξιά συλλαλητήρια με ποιούς θα συνταχθούν; Θα επιλέξουν πλευρά ή θα συνεχίσουν να πετάνε το μπαλάκι στην εξέδρα; Με τις υπόλοιπες αντιφασιστικές ομάδες θα καταφέρει να υπάρξει μια ουσιαστική συνεννόηση ώστε να βγει προς τα έξω ένας συνεκτικός αντι-εθνικιστικός λόγος και να μην μονοπωληθεί ο δημόσιος λόγος και χώρος από αυτούς που αγαπάνε 'εριστικά' την πατρίδα τους παρέα με την ορχήστρα του Μίκυ Θεοδωράκη;

Έπειτα υπάρχει το ζήτημα με τον κόσμο του ΠΑΟΚ. Σε όσους έχουν βρεθεί αντιμέτωποι σε μια οποιαδήποτε από τις επιθέσεις που αναφέρθηκαν πιο πάνω, δεν υπάρχει ιδιαίτερη αμφιβολία πως συμμετείχε μια μικρή μερίδα οπαδών του ΠΑΟΚ, είτε φορώντας διακριτικά είτε με τη ρητή τους επιβεβαίωση. Αυτό δεν είναι κάτι νέο αφού οι κερκίδες ως αντανάκλαση της κοινωνίας περιέχουν τα ίδια στοιχεία που περιέχει και αυτή. Ούτε είναι κάτι περίεργο καθώς ο ΠΑΟΚ είναι με διαφορά η μεγαλύτερη σε πληθυσμό κερκίδα της Θεσσαλονίκης και της Βόρειας Ελλάδας γενικώς.

Αυτό που είναι ανησυχητικό είναι η έλλειψη συγκροτημένου αντιπαραδείγματος μέσα στις κερκίδες του ΠΑΟΚ, κάτι που όχι μόνο υπήρχε παλιότερα αλλά χαρακτήριζε και συνολικά τον κόσμο του ΠΑΟΚ.

θυμίζω τον φιλικό αγώνα του 1999 μεταξύ ΠΑΟΚ και Γαλατασαράι για τους σεισμοπαθείς της Τουρκίας που συγκέντρωσε σχεδόν 25 εκατομμύρια δραχμές από δωρεές και εισιτήρια. Κάτι αντίστοιχο σήμερα, δηλαδή η διεξαγωγή ενός φιλικού αγώνα στο πλαίσιο της αλληλεγγύγης με μια ομάδα γειτονικής χώρας, ακόμα και της ίδιας της χώρας θα φαινόταν πολύ μακρινό.

Η Θεσσαλονίκη, η “συμπρωτεύουσα” όπως λέμε (όρος που δεν χρησιμοποιείται πια αλλά στον πλανήτη) αποδεικνύει συνεχώς πως αποτελεί μια προ-νεωτερική πολιτική κατάσταση με διάφορες φατρίες να ορίζουν και να αναπαράγουν το πολιτικό πράττειν κατά το δοκούν. Ζητήματα όπως το Μακεδονικό πέρα από υποκινούμενες εκφράσεις δήθεν λαϊκής αγανάκτησης είναι και μια καλή ευκαιρία για να αναδύονται νέα πολιτικά και επιχειρηματικά πρόσωπα.

Δυστυχώς είναι πολλά αυτά που πρέπει να γίνουν μέχρι τη Δ.Ε.Θ. και δεν φτάνει ο χρόνος, αντικειμενικά. Το σίγουρο είναι πως πρέπει να δωθεί ένα κινηματικό και πολιτικό αντι-εθνικιστικό ραντεβού στη Δ.Ε.Θ που θα περιλαμβάνει όλες τις φωνές που είναι πρόθυμες να εναντιωθούν στη βαρβαρότητα του φασισμού.

Οπαδοί του ΠΑΟΚ που δυσανασχετούν με την κρατούσα μειοψηφία, αντιφασίστες και αντιφασίστριες, νεολαία, το lgbtq κίνημα και γενικώς όλος ο κόσμος που δεν επιθυμεί να παγιωθεί αυτή η νεο-εθνικιστική αφήγηση για την πόλη της Θεσσαλονίκης. Ο αγώνας ενάντια στον εθνικισμό ή θα είναι κοινωνικός και μαχητικός ή δεν θα είναι τίποτα.

Φωτογραφία κειμένου: 30/10/97. Ο διοικητής των ΜΑΤ Θεσσαλονίκης Σπύρος Κουτρουμάνης, ένας εκ των πρωταγωνιστών του “βίντεο της ντροπής” με το χουντικό γλέντι στη θέρμη Χαλκιδικής το 1993, παρακολουθεί απαθής τα επεισόδια που προκάλεσαν ακροδεξιοί στη Θεσσαλονίκη κατά τη διάρκεια της ελληνοτουρκικής συνάντησης στην πόλη.

Με Αφορμή τα Γεγονότα στην Πλατεία Σαπφούς στη Μυτιλήνη

Άγγελος Βαρβαρούσης

Η οργανωμένη επίθεση ακροδεξιών και συμπαθούντων κατά των διαμαρτυρομένων αιτούντων άσυλο στην πλατεία Σαπφούς της Μυτιλήνης το βράδυ της Κυριακής 22 Απριλίου 2018, είναι ένα πολύ σημαντικό γεγονός που δεν αφορά μόνο την τοπική κοινωνία, αλλά λαμβάνει μεγαλύτερες διαστάσεις.

Ωστόσο, θα μπορούσε να πει κανείς, πως ήταν μια αναμενόμενη εξέλιξη δεδομένης τόσο της αλλαγής του γενικότερου κλίματος που παρατηρείται από το φθινόπωρο του 2017, όσο και του πλαισίου που είχε διαμορφωθεί στη Μυτιλήνη τις προηγούμενες μέρες. Αυτό, όμως, που πρέπει να γίνει σαφές από την αρχή είναι πως το επίπεδο της βιαιότητας στο οποίο έγιναν μάρτυρες όσοι βρίσκονταν στην πλατεία την Κυριακή, δεν είχε προηγούμενο στην κοινωνία της Λέσβου, ενώ σίγουρα κατατάσσεται ως **ένα από τα πιο σοβαρά περιστατικά μαζικής βίας που έχει καταγραφεί στην Ελλάδα της προσφυγικής και μεταναστευτικής «κρίσης».**

Μάρτυρες των γεγονότων δεν ήταν μόνο οι περίπου 150 άντρες, γυναίκες και παιδιά που δέχθηκαν τις πέτρες, τα μπουκάλια, τις φωτοβολίδες και τις δυνατές κροτίδες από το εξαγριωμένο πλήθος, ούτε μόνο οι 100 περίπου άνθρωποι που στάθηκαν δίπλα τους μέχρι την τελευταία στιγμή όταν οι διμοιρίες των ΜΑΤ, τους έβαλαν βίαια σε λεωφορεία να τους επιστρέψουν στη Μόρια το ξημέρωμα.

Μάρτυρες της επίθεσης έγιναν και οι δεκάδες αστυνομικοί που περιφρουρούσαν χωρίς όμως να σταματάνε τις επιθέσεις, αλλά και όλοι αυτοί και αυτές που παρακολουθούσαν γύρω από την πλατεία, άλλοι κοιτώντας έντρομοι μην μπορώντας να πιστέψουν αυτά που

έβλεπαν, αλλά και αυτοί και αυτές που με τη στάση τους ή και με τις πράξεις τους, είτε επιδοκίμαζαν είτε απαιτούσαν να φύγουν οι Αφγανοί από την πλατεία τους και το νησί τους, αφήνοντας να εννοηθεί πως όσο παραμένουν προκαλούν οι ίδιοι την υπέρμετρη βία που δέχονται.

Και αν το επίπεδο της βιαιότητας των επιθέσεων ήταν κάτι που σοκάρει, ή θα έπρεπε να σοκάρει τόσο την τοπική, όσο και την ευρύτερη κοινωνία, η ανάπτυξη επιθετικότητας είναι μάλλον χαρακτηριστική της αλλαγής του γενικότερου κλίματος, δηλαδή της αλλαγής του κυρίαρχου τοπικού λόγου, αλλά και των αναπαραστάσεων των φιλοξενούμενων στο νησί αιτούντων άσυλο.

Για τα γεγονότα της Κυριακής έχουν γραφτεί πολλά στον τοπικό και τον εθνικό τύπο. Σε αυτό το κείμενο θα αναφερθούμε κι εμείς στα γεγονότα, επιχειρώντας μια καταγραφή μέσα από τα δικά μας μάτια όσων γίναμε κι εμείς μάρτυρες. Πρώτα όμως θα θέλαμε να πούμε και κάποια πράγματα τόσο για το γενικότερο πλαίσιο και την αλλαγή του κλίματος, όσο και για το εκρηκτικό μείγμα παραγόντων που συνέδραμαν σε αυτή την έξαρση μαζικής βίας στο κέντρο της πόλης.

Το γενικότερο πλαίσιο

Η εποχή κατά την οποία οι αιτούντες άσυλο προσλαμβάνονταν ως 'περαστικοί ταξιδιώτες της ανάγκης', τους οποίους οι τοπικές αρχές και φορείς ήταν διατεθειμένοι να στηρίξουν, φαίνεται πως τον τελευταίο χρόνο σιγά σιγά τελειώνει, καθώς τα αποτελέσματα του γεωγραφικού περιορισμού που επιβλήθηκε ως συνέπεια της κοινής δήλωσης ΕΕ-Τουρκίας από το 2016 και μετά, οδήγησαν στην παρατεταμένη παραμονή χιλιάδων ανθρώπων στις δομές της Λέσβου, τροφοδοτώντας μια συνεχόμενη ανάπτυξη αντιδράσεων. Καθώς ο 'περαστικός ταξιδιώτης' ή πρόσφυγας μετατρέπεται σε 'μόνιμο φιλοξενούμενο', οι τοπικές αρχές και φορείς άλλαζαν τη στάση τους σηματοδοτώντας το τέλος της πρόσληψης της Λέσβου ως 'το νησί της αλληλεγγύης' και την ανάπτυξη ξενοφοβικών ή και πιο ακραίων τάσεων στην κοινωνία. Τα γεγονότα της Κυριακής ήταν η έκφραση αυτής της ξενοφοβικής και ρατσιστικής στροφής στον

δρόμο, τον κατεξοχήν χώρο όπου οι ρατσιστικές ‘γνώμες’ και ‘απόψεις’ μετατρέπονται σε πέτρες, φωτοβολίδες και κροτίδες.

Τον τελευταίο καιρό, και μετά τη γενική απεργία που είχε καλέσει ο δήμος Μυτιλήνης με αίτημα την αποσυμφόρηση του νησιού στις 20 Νοεμβρίου 2017, με μεγάλη συμμετοχή της τοπικής κοινωνίας, διάφορα περιστατικά δείχνουν την αναφερόμενη αλλαγή κλίματος. Το δίκαιο αίτημα τοπικών φορέων για αποσυμφόρηση του νησιού, κάτι που διεκδικούν έτσι κι αλλιώς και οι ίδιοι οι αιτούντες άσυλο, όπως και διάφορες οργανώσεις (βλ. καμπάνια [#orentheislands](#) + 01), φάνηκε πως έγινε η αφορμή για την ανάπτυξη ξενοφοβικών αντιδράσεων από ένα μέρος της τοπικής κοινωνίας του νησιού, που εκφράστηκαν τόσο στον καθημερινό λόγο, όσο και ως αντιδράσεις με αφορμή περιστατικά που απασχόλησαν την επικαιρότητα τους τελευταίους μήνες.

Τέτοια περιστατικά ήταν, από τη μία πλευρά, οι κινητοποιήσεις των κοινοτήτων που βρίσκονται κοντά στο ΚΥΤ της Μόριας, που είχαν ξεκινήσει από το καλοκαίρι του 2017, και συνεχίστηκαν πρόσφατα με αφορμές όπως το περιστατικό των πυροβολισμών από κτηνοτρόφο για εκφοβισμό επίδοξων ζωοκλεφτών ή τις αντιδράσεις προς την πρόθεση μιας ΜΚΟ για ενοικίαση χώρου υποστήριξης αιτούντων άσυλο σε κοντινό χωριό, μια υπόθεση που συνεχίζεται. Από την άλλη πλευρά, αντίστοιχα περιστατικά ήταν και οι έντονες αντιδράσεις των τοπικών αρχών στις προσπάθειες της κυβέρνησης και του υπουργείου για αναβάθμιση των συνθηκών διαβίωσης στο ΚΥΤ της Μόριας, με τη μεταφορά νέων κοντέινερ για τη στέγαση του πληθυσμού κατά τη διάρκεια του χειμώνα.

Παράλληλα, αντιδράσεις υπήρξαν όμως, κυρίως στα κοινωνικά δίκτυα, και κατά την υλοποίηση του προγράμματος ενοικίασης διαμερισμάτων από την κυβέρνηση και την Ύπατη Αρμοστεία για τη διαμονή αιτούντων άσυλο στη Λέσβο και στα άλλα νησιά, κατά τις οποίες συχνά κατηγορούνταν οι ιδιοκτήτες των ακινήτων. Με πιο χαρακτηριστικό περιστατικό το επεισόδιο στο Τοπικό συμβούλιο στο Παλαιόκαστρο της Σάμου, όπου ακροδεξιοί κάτοικοι επιτέθηκαν σε εργαζομένους σε ΜΚΟ. Τέλος, χαρακτηριστική ήταν και η βεβήλωση του μνημείου που από το 2013 έχει στηθεί στην

παραλία της θερμής, ένα χωριό κοντά στη Μυτιλήνη και απέναντι στα τουρκικά παράλια, στη μνήμη αυτών που έχασαν τη ζωή τους στο πολύνεκρο ναυάγιο του Δεκεμβρίου του 2012.

Το πλαίσιο της επίθεσης στην πλατεία: ένα εκρηκτικό μείγμα

Η οργανωμένη επίθεση κατά των αιτούντων άσυλο, που διαμαρτύρονταν στην πλατεία Σαπφούς από την Τρίτη 17 Απριλίου 2018 για τις συνθήκες διαβίωσης στο ΚΥΤ της Μόριας, αλλά και για τον περιορισμό τους στη Λέσβο, πραγματοποιήθηκε σε ένα συγκεκριμένο χρονικό και κοινωνικοπολιτικό πλαίσιο που είχε διαμορφωθεί τις τελευταίες μέρες. Πέρα από την γενικότερη αλλαγή κλίματος που παρατηρείτο στο νησί, η διαμαρτυρία στην πλατεία, η οποία ήταν η δεύτερη αντίστοιχη διαμαρτυρία στην κεντρική πλατεία της πόλης μέσα στην περίοδο 2017-2018, φαίνεται πως στάθηκε ως αφορμή για μια άνευ προηγουμένου κινητοποίηση της ακροδεξιάς στο νησί. Η προηγούμενη διαμαρτυρία και απεργία πείνας που πραγματοποιήθηκε το χειμώνα στην πλατεία, η οποία είχε συνεχιστεί στην κατάληψη των τοπικών γραφείων του ΣΥΡΙΖΑ, αν και είχε προκαλέσει κάποιες αντιδράσεις, αυτές δεν είχαν πάρει τέτοιες διαστάσεις βίαιης κινητοποίησης.

Αυτή τη φορά, όμως, διάφοροι παράγοντες συνέβαλαν στη δημιουργία ενός πλαισίου το οποίο έδειχνε πως κάτι είχε αλλάξει. Αρχικά, διαμορφώθηκε ένα τεταμένο κλίμα από δημοσιεύματα τα οποία ανέφεραν πως «προκαλούν οι δημόσιες προσευχές μεταναστών στην Πλατεία Σαπφούς κραυγάζοντας 'αλλαχού ακ μπαρ'», αλλά και από τις κινήσεις του δήμου για τον καθαρισμό της πλατείας με τη συνοδεία αστυνομικών δυνάμεων σε συνδυασμό με τις δηλώσεις του δημάρχου στο ΑΠΕ-ΜΠΕ, που μεταδόθηκαν από πολλά μέσα, πως «η τοπική κοινωνία πρέπει να επιστρέψει στην κανονικότητα και τέτοιες προκλητικές ενέργειες (...) υποδαυλίζουν την κοινωνική συνοχή και υπάρχει κίνδυνος να πυροδοτήσουν επικίνδυνα κοινωνικά αντανεκλαστικά». Μάλιστα, οι κινήσεις του δήμου προκάλεσαν τις αντιδράσεις του Συντονισμού

Λέσβου για το Προσφυγικό που σε ανακοίνωσή του αναφέρει πως «ο Δήμος Λέσβου, συνεχίζει την ξενοφοβική και ρατσιστική πολιτική του».

Τα παραπάνω όμως δεν θα ήταν αρκετά να οδηγήσουν στα βίαια επεισόδια της Κυριακής αν δεν συνδυάζονταν με κάποιους ακόμα παράγοντες. Καταρχάς, ήταν το κάλεσμα της «Πατριωτικής Κίνησης Μυτιλήνης», ενός κλειστού «Facebook γκρούπ» με παρουσία των μελών του και σε προηγούμενες ξενοφοβικές κινητοποιήσεις, το οποίο οργάνωσε την παρουσία των ακροδεξιών με αφορμή την υποστολή της σημαίας στην προκυμαία, κινητοποιώντας μάλιστα και κόσμο εκτός της πρωτεύουσας του νησιού, όπως αναφέρεται σε δημοσιεύματα.

Ακόμα, σύμφωνα με διάφορους κατοίκους της πόλης με τους οποίους συνομιλήσαμε τόσο κατά τη διάρκεια των γεγονότων, όσο και τις επόμενες μέρες, ανησυχία τους προκάλεσαν και οι φήμες πως στο νησί είχαν έρθει και μέλη της Χρυσής Αυγής, αλλά και διμοιρίες ΜΑΤ από την Αθήνα, αλλά και το γεγονός ότι η εισαγγελική εντολή για την εκκένωση της πλατείας από τους διαμαρτυρόμενους εκδόθηκε την Κυριακή, τη μέρα δηλαδή που ήταν γνωστό στην αστυνομία ότι υπήρχε ανακοινωμένη κινητοποίηση της ακροδεξιάς.

Περιγραφή των γεγονότων

Το απόγευμα της Κυριακής 22 Απριλίου του 2018, πλήθος 200 περίπου πολιτών κατέφθασε στην Πλατεία Σαπφούς στο κέντρο της Μυτιλήνης με σαφή στόχο την εκκένωσή της από την κατάληψη των Αφγανών αιτούντων άσυλο που βρισκόντουσαν εκεί από την προηγούμενη Τρίτη. Η σύνθεση του πλήθους παραμένει ακόμα σε κάποιο βαθμό αδιευκρίνιστη, ωστόσο το σίγουρο είναι ότι ο λόγος και οι πρακτικές που υιοθέτησε καταδεικνύουν τη σημαντική εμπλοκή τόσο της Χρυσής Αυγής όσο και του τοπικού ακροδεξιού εθνικιστικού μορφώματος “Πατριωτική Κίνηση Μυτιλήνης ΙΙ”, το οποίο μάλιστα έκανε μαζικό διαδικτυακό κάλεσμα με σύνθημα ‘έτοιμοι για όλα’, στην καθιερωμένη υποστολή της ελληνικής σημαίας που λαμβάνει χώρα κάθε Κυριακή

στο παλιό Λιμεναρχείο Μυτιλήνης. Αξίζει να σημειωθεί ότι η εν λόγω ομάδα εκτός από τους πρόσφυγες και μετανάστες έχει βάλει στο στόχαστρό της και όλο το κίνημα αλληλεγγύης που αναπτύχθηκε στο νησί τα τελευταία χρόνια μιας και σε παλιότερο post της, τονίζει ρητά ότι “το νησί μας δεν θα γίνει το νησί των ΜΚΟ και των Αλληλέγγυων, ξένων και ντόπιων”.

Ο προσχεδιασμένος χαρακτήρας των όσων επακολούθησαν δεν αποτυπώνεται μόνο στα παραπάνω, αλλά και στα δεκάδες σχόλια συγκεκριμένων Λέσβιων πολιτών όπως αυτό, στο οποίο ο ανυπόμονος για ‘δράση’ Έλληνας προειδοποιεί ότι “η Κυριακή είναι κοντά απλυσταριά”. Οι πιο συνειδητές ακροδεξιές ομάδες πλαισιώθηκαν από οπαδούς της ΑΕΚ, οι οποίοι βρήκαν έτσι, μία πρώτης τάξεως ευκαιρία να “πανηγυρίσουν” τον τίτλο της ποδοσφαιρικής τους ομάδας, καθώς και από πλήθος άλλων νεαρών από το νησί. Σύμφωνα με αυτόπτες μάρτυρες, κάποιοι από τους εμπλεκόμενους δεν ήταν από τη Λέσβο και μάλιστα, πάλι σύμφωνα με μαρτυρίες, γύρω στις 9.30 και λίγο πριν ξεκινήσει ο κύκλος φυσικής βίας, υπήρξε και έντονη διαφωνία μεταξύ των “αγανακτισμένων πολιτών”, με κεντρικό επίδικο το εάν θα γίνει χρήση βίας ή όχι, όπου κάποιοι ντόπιοι υποστήριξαν ότι “εδώ είναι μικρή κοινωνία και δεν σηκώνει τέτοια” και άλλοι μη ντόπιοι δήλωσαν, “μα εμείς για αυτό ήρθαμε εδώ”.

Όντας αυτόπτες μάρτυρες στα γεγονότα μετά τις 21.30 και μέχρι τις πρώτες πρωινές ώρες που πραγματοποιήθηκε η εκκένωση από τις αστυνομικές δυνάμεις, το κείμενο είναι φορτισμένο με τα νωπά συναισθήματά μας. Ωστόσο, η προσπάθεια που κάνουμε είναι να παρουσιάσουμε τα γεγονότα με μία, κατά το δυνατόν, κριτική και αναλυτική ματιά.

Η ανάμειξή μας με το συγκεντρωμένο πλήθος ανέδειξε μια σειρά από παρατηρήσεις. Αρχικά, επιβεβαιώνεται το γεγονός ότι υπήρχαν άνθρωποι διαφορετικών αφετηριών που όμως η συγκολλητική δύναμη του πλήθους τους έκανε να υιοθετούν παρόμοιους λόγους και πρακτικές. Αυτό που μπορούσες να ακούσεις ήταν η επίμονη αναπαραγωγή του όρου

“λαθρομετανάστης”. “Λαθρομετανάστες δεν είναι; Πείτε μου κύριε είναι ή δεν είναι;”, επαναλάμβανε επίμονα ένας από τους πιο εκνευρισμένους πολίτες. Η αναπαραγωγή του όρου λαθρομετανάστης μόνο τυχαία δεν είναι κατά τη γνώμη μας.

Με τον όρο “πρόσφυγας” να είναι τόσο ριζικά συνδεδεμένος με την ελληνική ιστορία αλλά και με το πρόσφατο κίνημα αλληλεγγύης, η μετατροπή του σε λαθρομετανάστη είναι απαραίτητο συστατικό της ανόδου των ξενοφοβικών και επιθετικών συμπεριφορών. Σε αυτό συνέβαλε και η επιμονή κάποιων άλλων μέσα στο πλήθος να εστιάζουν την προσοχή τους στους Αφρικανούς αιτούντες άσυλο λέγοντας χαρακτηριστικά, “όλοι αυτοί οι μαύροι είναι αυτής της οργάνωσης της Μπόκο Χαρά και είναι όλοι τους εγκληματίες που ήρθαν εδώ. Πώς μπορούμε να κυκλοφορούμε ασφαλείς με αυτούς ανάμεσά μας;”. Άλλοι πάλι φώναζαν για τη συμπεριφορά των αιτούντων άσυλο. “Τους βλέπω εγώ εδώ, κάθε μέρα να τη βγάζουν έξω και να κατουράνε. Εδώ μπροστά στις γυναίκες μας και στα παιδιά μας. Με βλέπεις που σου μιλάω (σσ. απευθυνόμενος σε αστυνομικό) θα τη βγάλω και γω και θα κατουράω εδώ εάν δεν τους μαζέψετε”. “Να τους στείλετε στα ερημονήσια” έλεγε κάποιος, “στη Γυάρο ή ακόμα και καλύτερα στη Μακρόνησο που υπάρχουν και έτοιμες οι υποδομές”. “Και πάλι χάρη θα τους κάνουμε”, έλεγε κάποιος άλλος.

Μια μικρή παρέα νεαρών με πρωτοστατούσα μία νεαρή κοπέλα έλεγε, “πρέπει να οργανωθούμε και να παραμείνουμε εδώ. Όχι μόνο σήμερα αλλά κάθε μέρα μέχρι να φύγουν όλοι από το νησί”. Η πλειοψηφία του κόσμου βέβαια αποτελούμενη από νεαρούς άντρες επιδίδονταν κυρίως σε υβριστικά συνθήματα τύπου ‘πουτάνας γιοι’, ‘παλιομπάσταρδοι’, ‘θα σας γαμήσουμε’ και άλλα σχετικά. Χαρακτηριστικό αυτής της πρώτης φάσης που χαρακτηρίστηκε κυρίως από λεκτική βία ήταν και το συνεχές βρίσιμο στους αστυνομικούς που είχαν σχηματίσει κλοιό γύρω από τους αιτούντες άσυλο.

Βέβαια, θα πρέπει να αναφέρουμε επίσης πως υπήρχαν στο πλήθος και αυτοί και αυτές που σοκαρισμένοι από τις σκληρές βίας και την έκταση των επεισοδίων δεν μπορούσαν να πιστέψουν αυτά που

διαδραματίζονταν στο κέντρο της πόλης και σοβαρά προβληματισμένοι επέρριπταν ευθύνες τόσο στις τοπικές αρχές, όσο και στην αστυνομία. «Καλά μα αφού ήξεραν ότι έχει ανακοινωθεί συγκέντρωση και ήταν και ο αγώνας είναι δυνατόν η διαταγή του εισαγγελέα να βγήκε σήμερα Κυριακή;», αναρωτιόταν ένας νεαρός εργαζόμενος σε παρακείμενη της πλατείας καφετέρια η οποία, μαζί με όλες τις άλλες, είχε κλείσει.

Οι Αφγανοί αιτούντες άσυλο από την άλλη, κατά τη διάρκεια αυτών των γεγονότων παρέμεναν ακίνητοι και ως επί το πλείστον καθήμενοι, όπως έχει αποτυπωθεί και από διάφορα βίντεο (βλ. π.χ. αυτό & αυτό), ενώ περίπου 100 αλληλέγγυοι και μέλη ΜΚΟ είχαν αρχίσει να τους πλαισιώνουν για βοήθεια. Η κατάσταση ήταν ήδη αρκετά τεταμένη και οι αλληλέγγυοι σε διάφορες στιγμές, ζήτησαν και αυτοί από την αστυνομία να απομακρύνει το πλήθος των εξαγριωμένων Ελλήνων, αλλά η απάντηση που πολλές φορές δόθηκε μπροστά μας ήταν, “εάν δεν τους πάρετε από εδώ (σσ. τους αιτούντες άσυλο) και τους αφήσουμε (σσ. τους εξαγριωμένους Έλληνες) θα τους λυντσάρουν”.

Η επιλογή τόσο των προσφύγων όσο και των αλληλέγγυων ήταν ρητά να παραμείνουν ήρεμοι καθ’ όλη τη διάρκεια της μεγάλης αυτής βραδιάς.

Ακόμα και όταν στην αρχή κάποιοι αλληλέγγυοι πήγαν να φωνάξουν κάποια αντιφασιστικά συνθήματα, η αστυνομία τους παρότρυνε να σταματήσουν για να μην εξαγριωθεί παραπάνω το ‘αγανακτισμένο πλήθος’ κάτι το οποίο και οι αλληλέγγυοι έπραξαν. Συνεπώς, ελάχιστα συνθήματα ακούστηκαν από αυτή την πλευρά καθ’ όλη τη διάρκεια των γεγονότων.

Με την εκφορά του ελληνικού εθνικού ύμνου γύρω στις 22.00 ξεκίνησε η δεύτερη φάση της άγριας βίας στην Πλατεία Σαπφούς. Πέτρες, φωτοβολίδες, κροτίδες διαφόρων ειδών αλλά και γαλλικά κλειδιά, ξύλα, μπουκάλια νερού και τουλάχιστον μία βόμβα μολότωφ εκτοξεύτηκαν από την πλευρά των εξαγριωμένων πολιτών, που εκείνη τη στιγμή βρισκόντουσαν ως επί το πλείστον στο βόρειο τμήμα της Πλατείας, προς την κατεύθυνση των αιτούντων άσυλο και των αλληλέγγυων.

Στο κέντρο της πλατείας εκείνη τη στιγμή υπήρχαν τουλάχιστον 150 Αφγανοί μεταξύ των οποίων και πολλές γυναίκες και παιδιά που κάνανε πολλαπλές ανθρώπινες αλυσίδες και πήραν κουβέρτες για να φτιάξουν ασπίδα πάνω από τα κεφάλια τους. Άλλοι και άλλες κρατούσαν χαρτοκιβώτια ή πλαστικά κασόνια για να προστατευτούν από τις πέτρες που ερρίπτοντο σωρηδόν. Παρ'όλα αυτά, η ρίψη αντικειμένων ήταν τόσο γενικευμένη που όλα αυτά τα αυτοσχέδια "μέτρα προστασίας" δεν στάθηκαν ικανά να

αποτρέψουν τους τραυματισμούς. Τουλάχιστον 30 άτομα τραυματίστηκαν από τις πέτρες ενώ πολλές γυναίκες κυρίως και παιδιά περιήλθαν σε κατάσταση κρίσης πανικού με κλάματα και ουρλιαχτά.

Η αστυνομία αφού για πολύ ώρα ανέχτηκε αυτό το σκηνικό βίας μπροστά στα μάτια της χωρίς να κάνει την παραμικρή απώθηση ή σύλληψη, περιορίστηκε στο να μην επιτρέψει τη σώμα με σώμα επαφή μεταξύ εξαγριωμένων ελλήνων, αιτούντων άσυλο και αλληλέγγυων. Σε διάφορες φάσεις, κατά τη διάρκεια της νύχτας, απεδείχθη ότι ήταν 'τεχνικά' απλό για τις ισχυρές αστυνομικές δυνάμεις να απωθήσουν και να διαλύσουν το εξαγριωμένο πλήθος, ωστόσο αυτό ποτέ δεν έγινε και περιορίστηκαν στην ανά φάσεις απώθηση των πετροβολητών, τα οποία όμως επανερχόντουσαν μετά από λίγο.

Η κατάσταση απέκτησε χουλιγκάνικα χαρακτηριστικά, με το πλήθος των εξαγριωμένων πολιτών να φωνάζει τότε "Ελλάς – Ελλάς", τότε τον εθνικό ύμνο και τότε να βρίζει πρόσφυγες, αλληλέγγυους και αστυνομικούς και να οργανώνει συστηματικά επιθέσεις απέναντι σε αμάχους, που υπέμεναν καρτερικά κάτω από τις κουβέρτες τους. Μάλιστα, πολλές από τις κατηγορίες απέναντι στους αστυνομικούς, είχαν τον χαρακτήρα απογοητευμένου πολίτη, σε ένα ύφος, 'σε πληρώνουμε για να μας βαράς;', 'δεν τιμάς την πατρίδα σου', 'παραιτήσου αν είσαι άντρας' όπως και τα πιο κοινά 'είστε μαλάκες', 'μπάσταρδοι', κοκ. Αντίστοιχα, πολλές απειλές εκτοξευόντουσαν και ενάντια στους αλληλέγγυους που τους αποκαλούσαν 'προδότες', 'μπάσταρδους' και φυσικά το πανταχού παρόν 'πουτάνας γιους'.

Στη διάρκεια της νύχτας, τα σημεία αφετηρίας των επιθέσεων περιστρεφόντουσαν γύρω από την Πλατεία Σαπφούς, τότε από τη βόρεια πλευρά, τότε από την ανατολική και τότε από τα γύρω στενά, ενώ φωτιές ανάβανε καθ' όλο το μήκος του παραλιακού δρόμου της προκυμαίας για να τις χρησιμοποιήσουν ως οδοφράγματα. Οι αστυνομικοί πετούσαν ενίοτε και χημικά τα οποία ωστόσο είχαν περισσότερο ως αποτέλεσμα να καταπονούν τους αιτούντες άσυλο και τους αλληλέγγυους που καθόντουσαν σε

σταθερά σημεία και λιγότερο τους επιτιθέμενους, οι οποίοι φεύγανε και μόλις καθάριζε η ατμόσφαιρα επιστρέφανε για να συνεχίσουν ανενόχλητοι την επίθεση.

Από περίπου τη μία η ώρα το πρωί μέχρι και μετά τις τρεις, η κάτω πλευρά της πλατείας είχε μετατραπεί σε ένα πεδίο όπου πρόσφυγες, μετανάστες και ξένοι και Έλληνες αλληλέγγυοι, πνίγονταν ανά διαστήματα στα χημικά, ενώ προσπαθούσαν να μεταφέρουν σε ασφαλή σημεία, ή στα ασθενοφόρα που κατάφεραν μετά από ώρα να προσεγγίσουν, τραυματίες και ανθρώπους σε πανικό καθώς οι πέτρες, οι κροτίδες και τα άλλα αντικείμενα συνέχιζαν να πέφτουν. Πρέπει να αναφερθεί, επίσης, πως οι αστυνομικές δυνάμεις δεν επιχείρησαν να προστατέψουν τα νώτα της πλατείας, το σημείο δηλαδή όπου περιθάλπονταν οι τραυματίες, ενώ ομάδες των ακροδεξιών είχαν αποκοπεί από το σώμα των επιτιθέμενων και κυκλοφορούσαν στα γύρω στενά. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα αλληλέγγυοι να αποκρούσουν μόνοι τους, αρπάζοντας μόνο κάποιες καρέκλες, την απόπειρα να προσεγγίσει από τα πίσω στενά για να επιτεθεί μία ομάδα με κράνη και παλούκια που πετούσαν πέτρες και μπουκάλια.

Καθ' όλη αυτή τη διάρκεια, τόσο οι Αφγανοί αιτούντες άσυλο όσο και οι αλληλέγγυοι, παραμείναν ειρηνικοί. Ανά διαστήματα, οι αλληλέγγυοι διαμαρτύρονταν για την παθητική στάση των αστυνομικών μπροστά στο σκηνικό βίαιας που είχε στηθεί και το κάνανε σε διάφορους τόνους περιλαμβάνοντας πολλές φορές και βρισιδία προς αυτούς τα οποία όμως ήταν πολύ πιο ήπια από αυτά των επιτιθέμενων. Παρ'όλα αυτά, με μηδαμινές αφορμές, **ομάδα ΜΑΤ πραγματοποίησε επίθεση σε αλληλέγγυους.**

Όντας αυτόπτες μάρτυρες, το σκηνικό ξεκίνησε όταν αλληλέγγυος καλούσε τους υπολοίπους να παραμείνουν ήρεμοι παρά τις επιθέσεις. Τότε αστυνομικός μιας από τις 'πράσινες' διμοιρίες από την Αθήνα, απευθυνόμενος στον εν λόγω αλληλέγγυο του λέει, 'άντε γαμήσου, ρε'. Τότε, ένας νεαρότερος πολίτης από την ομάδα των αλληλέγγυων λέει στον αστυνομικό, 'άντε γαμίσου εσύ' και ο αστυνομικός του επιτίθεται με κλοτσιές ενώ η υπόλοιπη διμοιρία ακολουθεί με ψεκασμούς και χτυπήματα με ασπίδες. Το

παραπάνω είναι απολύτως σημαντικό να καταγραφεί γιατί αποτελεί και τη μόνη διένεξη μεταξύ αλληλέγγυων και αστυνομίας που έχει ως αποκλειστικό υπεύθυνο τη δεύτερη. Πέραν αυτού δεν υπήρξε ΤΙΠΟΤΑ άλλο και διάφορα δημοσιεύματα που κάνουν λόγο για ανταρτοπόλεμο μεταξύ αναρχικών και αστυνομίας είναι απλά ψευδή (όπως εδώ πχ).

Η εκκένωση της πλατείας

Περί τις 5.00 το πρωί, αφού είχε προηγηθεί ένα τελευταίο κύμα πετροβολισμών που οδήγησε στο παραπάνω περιστατικό μεταξύ αλληλέγγυων και αστυνομίας, και με τον περισσότερο κόσμο να έχει πια φύγει, ξαφνικά σταμάτησαν οι επιθέσεις και η ομάδα των ακροδεξιών παρέμενε συγκεντρωμένη σε κάποια απόσταση από την πλατεία πίσω από μια γραμμή ανδρών των MAT. Το γεγονός ότι ξαφνικά οι μέχρι τότε εξαγριωμένοι και επιθετικοί προς την αστυνομία παρέμεναν ήρεμοι δίπλα στους αστυνομικούς οδήγησε κάποιους να καταλάβουν πως ετοιμαζόταν η επέμβαση της αστυνομίας για το άδειασμα της πλατείας.

Όντως, μετά από λίγη ώρα δύο ‘πράσινες’ διμοιρίες MAT μετακινήθηκαν από τους επιτιθέμενους και σχημάτισαν έναν ασφυκτικό κλοιό γύρω από τους Αφγανούς. Σε λίγη ώρα πραγματοποιήθηκε μια πρώτη προσπάθεια να τους απομακρύνουν, στην οποία οι πρόσφυγες και μετανάστες αντιστάθηκαν φωνάζοντας παράλληλα ένα από τα πιο διαδεδομένα συνθήματα:

“Moria NO GOOD”

Ωστόσο, η τελική επιχείρηση εκκένωσης της πλατείας έγινε κατά τις έξι παρά τέταρτο, όταν με αρκετή βία πια οι άντρες των MAT έβαλαν άντρες, γυναίκες και παιδιά στα λεωφορεία και τις αστυνομικές ‘κλούβες’, παρά τις συνεχόμενες έντονες διαμαρτυρίες μιας μικρής πια ομάδας αλληλέγγυων που είχε παραμείνει στην πλατεία για να είναι μάρτυρες της εκκένωσης. Οι διαμαρτυρίες των εναπομεινάντων νεαρών αλληλέγγυων, που ήταν μάρτυρες των ουρλιαχτών από τις γυναίκες που σέρνονταν

κυριολεκτικά στα λεωφορεία, δεν άργησαν να γίνουν βρισιές προς τους άντρες των ΜΑΤ που τους είχαν αποκόψει στο ένα μέρος της πλατείας. Αυτό δημιούργησε περεταίρω ένταση, με ανταπόδοση των βρισιών από τους αστυνομικούς, η οποία οδήγησε στην απομάκρυνση και των διαμαρτυρομένων από την πλατεία οι οποίοι έφυγαν προς τα στενά της πόλης καθώς σιγά σιγά διαλύονταν.

Οι Μάγισσες του Εθνομηδενισμού και το Θεωρητικό Κουλουβάχατο της Πατριωτικής Αριστεράς

Γιώργος Παπασπυρόπουλος

1. “αταβισμός”: (βιολογία) η επανεμφάνιση κληρονομικών χαρακτηριστικών προγόνου μετά από απουσία αρκετών γενιών, (λόγιο) η επανεμφάνιση ιδεών, συμπεριφορών, μεθόδων κλπ που είχαν ξεχαστεί και θεωρούσαμε ότι ανήκουν στο παρελθόν.

2. «Όχι μόνο έλλειψη εν μέσω υπεραφθονίας, αλλά και ανοησία εν μέσω γνώσης και επιστήμης [...] είναι στο επίπεδο του Κράτους και του στρατού που οι πιο προοδευτικές τάσεις επιστημονικής και τεχνο-λογικής γνώσης συνδέονται με τους πιο καχεκτικούς αρχαϊσμούς [...]

G. Deleuze & F. Guattari, Καπιταλισμός και Σχιζοφρένεια: Ο Αντί -Οιδίπους (πηγή)

Και στις δύο εκδοχές του ο αταβισμός μοιάζει η καταλληλότερη έννοια που μπορεί να περιγράψει την επανεμφάνιση ενός αρχαϊκού εθνικισμού με αφορμή το μακεδονικό.

Και δεν εννοώ το πλήθος των ανθρώπων που πεισματικά, παρά τις συντριπτικές ιστορικές αποδείξεις για το ψηφιδωτό λαών και εθνών που αναπτύχθηκαν στο έδαφος της γεωγραφικής Μακεδονίας του Μεγαλέξανδρου αλλά και την μόλις πρόσφατη μοιρασιά της Μακεδονίας σε τρία+ κράτη με διεθνείς συνθήκες, επιμένουν για την αποκλειστική κατοχύρωση του “ονόματος” στο ελληνικό έθνος-κράτος, αντικρούοντας μία εξίσου ανόητη απόπειρα των Σλάβων γειτόνων μας να κάνουν το ίδιο. Εννοώ κυρίως μία πολεμική που αναπτύσσει η πατριωτική Αριστερά σε συνάφεια και “ιδεολογική” συμφωνία με την πατριωτική Δεξιά κατά των **“εθνομηδενιστών”** – έννοιας σαφώς εφευρημένης και ασαφούς.

Στον εθνομηδενισμό, και συγκεκριμένα στη φαντασιακή αντίθεση μαζί του, συναντώνται οι νέοι εθνικιστές κάθε είδους: από τη ναζιστική ακροδεξιά μέχρι το νεοορθόδοξο πατριωτικό Άρδην-Ρήξη του Γ.Καραμπελιά. Από τον κάποτε ψηφοφόρο του ΣΥΡΙΖΑ Γ.Παπαδόπουλο Τετράδη (τον “Καιρό της Ελευθεροτυπίας” για τους παλιότερους) μέχρι τους νεοφιλελεύθερους του liberal.gr.

Ψάχνοντας για ορισμό του νεολογισμού αυτού βρίσκεις με κάποιον κόπο σίγουρα τον παρακάτω:

“Ο εθνομηδενισμός καθιερώθηκε ως ο ορισμός που δηλώνει τον ιστορικό αναθεωρητισμό, την αρνησιπατρία, την αποδόμηση της εθνικής συνειδήσεως και ταυτότητας. Στην ουσία οι απόψεις των εθνομηδενιστών αποτελούν ένα κράμα των μαρξιστικών αντιλήψεων περί ιστορικού υλισμού με τις επιδιώξεις υπερεθνικών καπιταλιστικών κέντρων, στο όνομα της συμφιλίωσης των λαών σε ένα πολυπολιτισμικό περιβάλλον χωρίς διακρίσεις”.

Όλα τακτοποιημένα θεωρητικά λοιπόν. Τώρα αφού κατασκευάσαμε την έννοια πρέπει να εντοπίσουμε τους εθνομηδενιστές!

Δεν ξεφεύγει της προσοχής ότι η έννοια αυτή παραπέμπει σαφώς αλλά με πιο “πολιτισμένο” και υποτίθεται θεωρητικό τρόπο πίσω στον προδότη του έθνους, στον αρνητή να πολεμήσει για το κράτος-έθνος του σε έναν επιθετικό πόλεμο, στον αδιάφορο για τα ακριβή όρια των σύγχρονων συνόρων οπαδό της

ομοσπονδιοποίησης ευρωπαϊκής ή αμερικανικής, ακόμη και στην ευρωπαϊκή ολοκλήρωση. Στα κείμενα των πολέμιών του αναφέρεται σαφώς ότι στον εθνομηδενισμό συναντώνται οι μαρξιστές και οι αναρχικοί με τα αφεντικά της Νέας Τάξης και της παγκοσμιοποίησης. Και ότι μοναδικό ανάχωμα στην παγκοσμιοποίηση είναι οι πατρίδες – τα περικλείστα στα σύνορά τους κράτη που υποτίθεται εμποδίζουν την “κυκλοφορία” και την επικράτηση της Νέας Τάξης που πάλι για τη διευκόλυνσή της αντικαθιστά τον πατριωτισμό με την πολυπολιτισμικότητα...

Κατάρες για την τελευταία έχουμε ακούσει και από τη ναζιστική Ακροδεξιά και από την σταλινική Αριστερά και από το νεοορθόδοξο τόξο από την Κανέλλη μέχρι τον Καραμπελιά και από τον Καμμένο μέχρι τον Καρατζαφέρη...

Στην ουσία τώρα:

1. Εθνομηδενιστές δεν υπάρχουν. Υπάρχουν όπως πάντα άνθρωποι μη εθνικιστές, άνθρωποι που σκύβουν στην ιστορία και αποδομούν τα παραμύθια που χρησιμοποιήθηκαν στην πρόσφατη εθνογένεση πολλών λαών στην προσπάθεια ομογενοποίησης και ένταξής τους χωρίς πολλές εσωτερικές αντιθέσεις στα νεοδημιουργημένα κράτη. Είναι γνωστή η αλλεργία των σύγχρονων κρατών στην ύπαρξη και αναγνώριση μειονοτήτων στο εσωτερικό τους, κυρίως εθνικών και θρησκευτικών. Γιατί νοιώθουν να απειλούνται από την διαφορετικότητα. Και από εκεί πηγάζει και η επανεμφάνιση ενός αρχαϊκού εθνικισμού, μιας αταβιστικής στάσης απέναντι στην πραγματικότητα: “γιατί αυτή η ομάδα αυτοπροσδιορίζεται έτσι; Πού το πάει; Είναι δάκτυλος του εχθρού, του γείτονα, της νέας τάξης;”

2. Η παγκοσμιοποίηση ομογενοποιεί τους πληθυσμούς, πράγματι. Σε τι όμως; Στην καπιταλιστική αγορά, στον καταναλωτισμό, στους κανόνες της δήθεν ελεύθερης αγοράς που καταστρέφει τους προστατευτισμούς των εθνικών οικονομιών και εξοντώνει τη μικρή και μεσαία τοπική παραγωγή προς όφελος των πολυεθνικών κολοσσών. Επίσης, ομογενοποιεί όλο τον κόσμο ως έδαφος της κυκλοφορίας των χρηματοπιστωτικών προϊόντων που μεγεθύνουν τα

περιθώρια συνέχισης της καπιταλιστικής οικονομίας χωρίς άμεση εξάρτηση από την κλασική παραγωγική διαδικασία.

Ναι έτσι είναι. Και ποια είναι η αντίδραση και η αντίσταση σε αυτό; Η επιστροφή στην πατρίδα και το έθνος μας λένε οι πατριώτες της Δεξιάς και Αριστεράς. Και στην Ορθοδοξία, αν θυμόσαστε παλαιότερες προσπάθειες αντίστασης στην παγκοσμιοποίηση μέσω της νεοορθοδοξίας και των υπερκομματικών “δικτύων” της.

Γι’ αυτό μιλάμε για αταβισμό, καλύτερα για αταβιστικό εθνικισμό.

Γιατί όταν η νεοπατριωτική αυτή τάση προσπαθεί να εντοπίσει τους εθνομηδενιστές πράκτορες της παγκοσμιοποίησης και τους εθνοπροδότες της πολυπολιτισμικότητας, δεν τους βρίσκει – αφού είναι κατασκευάσματα της φαντασίας τους. Και ξεσπούν σε αρχαϊκούς αν-ιστορισμούς αρπαζόμενοι από ευκαιρίες που τους δίνονται όπως με τη δημιουργία από την ΝΔ του μακεδονικού ζητήματος. Η Μακεδονία λοιπόν είναι ελληνική.

Κρύβουμε την ιστορία κάτω από το χαλί, ξεχνούμε ότι οι αρχαίοι Μακεδόνες κατέκτησαν τις ελληνικές πόλεις με τη βία, ξεχνούμε ότι οι Έλληνες κάτοικοι ήταν μειοψηφία στους αιώνες στην περιοχή ή ότι οι Σλάβοι είναι εκεί από τον 6ο αιώνα, ξεχνάμε πολέμους και ανταλλαγές πληθυσμών, ξεχνάμε ότι με βάση αυτά τα κριτήρια η Θεσσαλονίκη είναι εβραϊκή πόλη, ξεχνάμε ότι μας δόθηκε ως κράτος το 50+ της περιοχής μετά από πετυχημένους πολέμους το 1913 και όχι βάσει εθνολογικής πληθυσμιακής υπεροχής.

Όχι, “η Μακεδονία είναι Ελλάδα”.

Θα μπορούσε να είναι και σύνθημα νέας εκστρατείας για ανακατάληψη εδαφών όπως το “να πάρουμε την Πόλη” αν μπορούσαμε να το κάνουμε. Απλά δεν μπορούμε. Αλλά ας μην ξεχνάμε ότι ο εθνικισμός είναι πόλεμος με άλλα μέσα όπως και η οικονομία. Πόλεμος σε προετοιμασία, πόλεμος σε αναζήτηση κατάλληλης συγκυρίας. Αφού η Μακεδονία είναι ελληνική, αφού η αρχαία

Μακεδονία περιελάμβανε την μισή τουλάχιστον πΓΔΜ ιστορικά και το ένα τρίτο της Βουλγαρίας, κάποια ευνοϊκή στιγμή “θα την πάρουμε πίσω όλη”, όχι μόνο το κομμάτι που μας παραχώρησαν οι διεθνείς συνθήκες. Και με μια νέα ανταλλαγή πληθυσμών θα την ομογενοποιήσουμε ξανά...

Αυτή είναι η ρηχότητα του εθνικισμού. Ως εκεί φτάνει. Λύνει τα προβλήματα των συνόρων με βία και πόλεμο.

Είναι όργανο ο εθνικισμός, ένα εργαλείο του κράτους για την επέκταση των εδαφών του. Έτσι απλά. Και για τους κρατιστές Δεξιάς και Αριστεράς είναι κατανοητό να ιδεολογικοποιούν το ζήτημα. Να βρίσκουν μεταξύ των ειρηνοποιών πράκτορες του εχθρού, του πολυπολιτισμού και του εθνομηδενισμού...

Γιατί για να παρασύρουμε τα πλήθη πρέπει να βρούμε προδότες. Να απευθυνθούμε στο ένστικτο της αυτοσυντήρησης, στο θρησκευτικό συναίσθημα, στην ανάγκη πίστης και όχι έρευνας, στην ανυπομονησία της επιβολής και της λύσης του γόρδιου δεσμού του καπιταλισμού με μαγικό τρόπο. Να κάψουμε τις μάγισσες και να διώξουμε τον διάβολο του εθνομηδενισμού από μέσα τους.

Όλα αυτά είναι κατανοητά ως ανάγκες επιβίωσης του ανιστόρητου δεξιού συντηρητισμού, των φανατικών του όποιου δόγματος, πολιτικού ή θρησκευτικού, ακόμα και των αριστερών κρατιστών και προσωπολατρών. Είναι όμως ακατανόητα για ανθρώπους της έρευνας, της γνώσης, της συλλογικής δημοκρατικής ανανέωσης και μεταρρύθμισης της κοινωνίας μας.

Τι δουλειά έχουν τέτοιοι σκεπτόμενοι άνθρωποι με την Κανέλλη και τον Καραμπελιά για να μην πω με την Λουκά και την Καϊλή; Με τύπους δλδ και περσόνες που απλά μεταφέρουν την άγνοιά τους σε διάφορους πολιτικούς χώρους με μοναδικό τους επίδικο να βρουν ικανοποίηση στον τεράστιο προσωπικό τους ναρκισσισμό; Και ταλαιπωρούν όπου μπορούν τη δημόσια ζωή δεκαετίες τώρα με τη βοήθεια των σκανδαλοφυλλάδων και των ΜΜΕ της διαπλοκής;

Τα γράφω αυτά γιατί είδα εντελώς ανόητα άρθρα πολλών αξιόλογων αναλυτών που έχουν πιαστεί στα δίχτυα της εκστρατείας κατά του ανύπαρκτου εθνομηδενισμού και υπέρ του υπαρκτού καραμπελισμού. Επίσης, είδαμε κόμματα πρώην συνιστώσες του ΣΥΡΙΖΑ που συμμετείχαν σε εθνικιστικές διαδηλώσεις και μάλιστα δίπλα στην ΧΑ, θεωρώντας μείζον το εθνικό μέτωπο και όχι τον αντιφασισμό, όπως λέει και ο πρόσφατα ανανήψας Μίκης, να αναπτύσσουν ένα θεωρητικό κουλουβάχατο όπου ανακατεύεται η αντίσταση στην παγκοσμιοποίηση με την υπεράσπιση του έθνους και την κατίσχυση της “πατρίδας” απέναντι στους φαντασιακούς εχθρούς της. Ένα κουλουβάχατο που ανακατεύει σε νέα μακεδονική σαλάτα τον πλούτο της ενδογενούς και τοπικής παραγωγής με την τοπική παραγωγή φαντασιώσεων και προγονοπληξίας, και βέβαια ορθοδοξίας *uber alles* και την αντίσταση στα μνημόνια και στη διάλυση του μικρομεσαίου παραγωγικού ιστού από την ΕΕ, με την υπεράσπιση ό,τι πιο συντηρητικού και αντιδραστικού έχει παράξει αυτή η κοινωνία. Με σημαία την καταπολέμηση των μαγισσών του εθνομηδενισμού.

Ψυχραιμία φίλοι.

Κάποτε στα πλαίσια του ψυχρού πολέμου η μαρξιστική ανάλυση κατέληγε στη στήριξη δικτατόρων που ηγούνταν σε “εθνικοαπελευθερωτικά κινήματα” ως αντικειμενικά προοδευτικών... συχνά επειδή ευνοούσαν τις παγκόσμιες ισορροπίες υπέρ της ΕΣΣΔ ή είτε ακόμη επειδή ξέφευγαν από τη σφαίρα του ιμπεριαλισμού. Λάθη που ως γνωστόν πληρώθηκαν από τους λαούς ακριβά ακόμη και μέχρι σήμερα.

Τώρα μια νέα “αντικειμενική” ανάλυση βάζει από τη μια πλευρά τους εθνικιστές, τους ναζιστές, τους μακεδονομάχους και την πατριωτική Δεξιά και Αριστερά και από την άλλη, την παγκοσμιοποίηση, την Αριστερά, την κοινωνική οικολογία, την πολυπολιτισμικότητα, τη φιλομεταναστευτική πολιτική, τα δικαιώματα των μειονοτήτων και το δικαίωμα αυτοπροσδιορισμού ...

Το νέο θεωρητικό κουλουβάχατο του αρχέγονου αυταρχισμού σαν μέσου επίλυσης διαφορών και προβλημάτων. Του αταβιστικού

νεοεθνικισμού.

θα το χάψουμε;

Τρία Παράδοξα του Εθνικιστικού Λόγου

Αλέξανδρος Σχισμένος

Δεν είναι η πρώτη, ούτε η τελευταία φορά που προσπαθούμε να διασαφηνίσουμε πλευρές του σκοτεινού μείγματος του εθνικιστικού φαινομένου. Ούτε είναι εδώ ο χώρος για να αναλύσουμε ή έστω να απαριθμήσουμε τις διάφορες και συχνά αντικρουόμενες ερμηνείες της λέξης «Έθνος», από τον Ρενάν, τον Φίχτε, τον Χέγκελ μέχρι τον Άντερσον, τον Γκέλνερ και τον Χομπσμπάουμ. Θα προσπαθήσω μόνο να εκθέσω εν συντομία τρία παράδοξα που βρίσκονται στον πυρήνα του εθνικιστικού λόγου. Χρησιμοποιώ τη λέξη «λόγος» με τη σημασία του *discourse*, ως μια δέσμη αλληλοεξαρτούμενων φαντασιακών σχημάτων και σημασιών και όχι με την υπερβατική ή λογική σημασία του *ratio*.

Οριοθετώ λοιπόν τον εθνικιστικό λόγο ως τον πρωτογενή λόγο που, ασχέτως από την δευτερογενή ποικιλία των μορφών, των εκφράσεων και των σχεδιασμών που συνιστούν το φάσμα του εθνικιστικού φαινομένου, συγκροτείται από την άρρηκτη συμπλοκή τριών επιμέρους φαντασιακών σχημάτων:

Α) Της υποστασιοποίησης του γενικού όρου «έθνος», ως να επρόκειτο για συμπαγή οντότητα, συνεκτικό υποκείμενο με συγκεκριμένη βούληση και ιστορικό ορίζοντα, αλλά όχι προϊόν ιστορικής γένεσης. Αυτό διακρίνει τον εθνικιστικό λόγο από οποιονδήποτε εθνολογικό, εθνογραφικό, τέλος πάντων περιγραφικό λόγο περί έθνους.

Β) Της πρωταρχικότητας της φαντασιακής οντότητας «έθνος» έναντι οποιουδήποτε άλλου κοινωνικού θεσμού ή σημασίας, συμπεριλαμβανομένης και της ατομικότητας. Αυτό διακρίνει τον εθνικιστικό λόγο από οποιονδήποτε ιστορικό, εξελικτικό, τέλος πάντων κοινωνιολογικό λόγο περί κοινότητας.

Γ) Της διαχρονικότητας της φαντασιακής οντότητας «έθνος», που όμως δεν συνιστά α-χρονικότητα, καθώς το φανταστικό υποκείμενο «έθνος» τοποθετείται εντός της Ιστορίας. Αυτό διακρίνει τον εθνικιστικό λόγο από οποιονδήποτε θεολογικό, παραψυχολογικό, τέλος πάντων υπερβατολογικό λόγο περί ενότητας.

Βέβαια, ο εθνικιστικός λόγος δανείζεται στοιχεία και από άλλους, περιγραφικούς, ιστορικιστικούς ή κοινωνιολογικούς τύπους, ωστόσο είναι αποκλειστικότητά του η αναγωγή κάθε επιμέρους στοιχείου στον σημασιακό πυρήνα που μόλις περιγράψαμε, όπου κυριαρχεί η μεταφυσική εικόνα του έθνους ως πρωταρχικής, διαχρονικής υπόστασης.

Ως τέτοιος, ο εθνικιστικός λόγος αποτελεί τον ενοποιητικό ιστό των διαφορετικών ιστορικών παραγώγων του εθνικιστικού φαινομένου, των οποίων οι συγκεκριμένοι στόχοι και τα διακηρυγμένα προγράμματα παρουσιάζουν μία ποικιλία που καλύπτει ένα μεγάλο κομμάτι του φάσματος της νεωτερικής πολιτικής. Συχνά, οι μελετητές προσπαθούν να ταξινομήσουν τις διαφορετικές όψεις του εθνικισμού μιλώντας για πολιτικό εθνικισμό της υπηκοότητας, γαλλικού τύπου, για ρομαντικό εθνικισμό της καταγωγής, γερμανικού τύπου, συντηρητικό εθνικισμό της παράδοσης, εθνικοαπελευθερωτικό εθνικισμό της αντι-αποικιοκρατίας.

Όσον αφορά τον τελευταίο, πρέπει να σημειώσουμε emphaticά ότι ο εθνικισμός είναι νεωτερικό ευρωπαϊκό δημιούργημα και η ανάδυση εθνικοαπελευθερωτικών ή εθνικιστικών κινημάτων στις αποικιοκρατούμενες κοινωνίες υπήρξε κληρονομιά και σπορά αυτής ακριβώς της αποικιοκρατίας. Ο Φραντς Φανόν, για παράδειγμα, θεωρεί τη δημιουργία μίας «εθνικής κουλτούρας» [1] ως αναγκαίο όπλο για τη βίαιη αντίσταση στην αποικιοκρατία και ως εργαλείο

για την αναγνώριση του δικαιώματος της ανεξαρτησίας από έναν κόσμο εθνοκρατών, την ίδια στιγμή που αναγνωρίζει την οικουμενικότητα του αντιαποικιοκρατικού αγώνα και τη διεθνικότητα της αλληλεγγύης των καταπιεσμένων.

Ιστορικοί, όπως ο Hroch και ο Χομπσμπάουμ, διακρίνουν ιστορικές φάσεις του εθνικισμού[2]:

- Μία πρώτη, καθαρά πολιτιστική, δίχως πολιτικές αιτιάσεις.
- Μία δεύτερη, όπου αρχίζει η δημόσια πολιτική προπαγάνδα.
- Μία τρίτη, όταν κατακτιέται μία ευρύτερη ή μαζική υποστήριξη και η αναρρίχηση στην εξουσία.

Επίσης, έχει τεθεί η διάκριση ανάμεσα σε μία πρώτη, εθνικοαπελευθερωτική φάση, όταν ο εθνικισμός προσπαθεί να συνδεθεί με το αίτημα της αυτοδιάθεσης, μία δεύτερη, αλυτρωτική φάση, όταν ο εθνικισμός ενός ανεξάρτητου κράτους αναζητεί «χαμένες πατρίδες», μία τρίτη, επεκτατική φάση, όταν ο εθνικισμός ενός ανεξάρτητου κράτους κατακτά ευρύτερες περιοχές.

Η ελληνική ιστορία προσφέρει παραδείγματα της πρώτης φάσης, με τον εθνικισμό να επιβάλλεται ως κυρίαρχη ιδεολογία από τους Φαναριώτες και τους Ευρωπαίους ρομαντικούς στον εξεγερμένο πληθυσμό (σε αντιπαράθεση με το παμβαλκανικό, διεθνικό κάλεσμα του Ρήγα) και της δεύτερης, με τις τραγωδίες της «Μεγάλης Ιδέας», ενώ παραδείγματα της τρίτης φάσης προσφέρει η ιστορία ισχυρότερων κρατών, όπως της φασιστικής Ιταλίας ή της ναζιστικής Γερμανίας.

Ο Marcel Gauchet [3] παρατηρεί πως, καθώς το επεκτατικό όραμα της ναζιστικής Γερμανίας φάνηκε να πραγματοποιείται, η αντίθεση μεταξύ της εθνικιστικής και ρατσιστικής αρχής της Γερμανικής 'φυλετικής υπεροχής' και της αυτοκρατορικής αρχής της κυριαρχίας επί ετερογενών πληθυσμών και εκτεταμένων εδαφών, έγινε αυτοκαταστροφική, καθώς η ρητή άρνηση της ενσωμάτωσης έτερων πληθυσμών ενέπνευσε κτηνώδη προγράμματα

αποικισμού, εξόντωσης και εκμετάλλευσης και, αντιστοίχως, τεράστια κοινωνικά κινήματα αντίστασης.

Σε αυτή την αντίθεση φανερώνεται ένα από τα παράδοξα του εθνικιστικού λόγου, που προκύπτουν από την εγγενή αντιφατικότητα των στοιχείων που συνθέτουν τον σημασιακό του πυρήνα, ο οποίος, όταν οι αντιθέσεις του κορυφωθούν σε οριακές αντιφάσεις, καταρρέει ενδογενώς.

Θα μπορούσαμε ίσως να ανατιμήσουμε τη βασική αντίθεση μεταξύ της ερμηνείας του έθνους ως πολιτικής κοινότητας και της ερμηνείας του έθνους ως προαιώνιας καταγωγής, σαν αντίθεση μεταξύ μίας σχεσιακής και μίας ουσιακής σύλληψης του έθνους. Η σχεσιακή σύλληψη ερμηνεύει το έθνος ως σύνολο κοινωνικών και πολιτικών σχέσεων που εξελίσσονται και προσαρμόζονται σε δυναμικές και συσχετισμούς ευρύτερων, διεθνικών, πεδίων. Η ουσιακή σύλληψη ερμηνεύει το έθνος ως προαιώνια κοινότητα φορτισμένη με ένα απώτερο πεπρωμένο, που αντιμάχεται ή συμπληρώνεται με παρόμοια πεπρωμένα στο πλέγμα της ανθρώπινης Ιστορίας.

Και η ουσιακή και η σχεσιακή σύλληψη αποτελούν φαντασιακά σχήματα που εμφορούνται από ερμηνευτικές αντιφάσεις, καθώς και τα δύο θέτουν συγχρόνως ένα αίτημα εκκοσμίκευσης, αφού υποτίθεται πως το έθνος εκδηλώνεται εντός της Ιστορίας, μα και ένα αίτημα αιωνιότητας, αφού υποτίθεται πως το έθνος διατηρείται μέσα στο χρόνο, είτε ως σταθερή ουσία είτε ως αυτό-εκτυλισσόμενο σύνολο σχέσεων. Και τα δύο σχήματα διαπλέκονται και τροφοδοτούν τον εθνικιστικό λόγο, που συγκροτείται ως ριζική άρνηση των πολλαπλών ερμηνειών και ως αποκλειστική κατάφαση μιας φαντασιακής ενότητας.

Επίσης, και τα δύο σχήματα μεταβιβάζουν στον πυρήνα του εθνικιστικού λόγου τις εγγενείς τους αντιφάσεις, και επίσης παράγουν μία νέα αντίφαση, την αντίφαση της μεταξύ τους διαπλοκής και σχέσης, καθώς παρουσιάζονται ως συνάμα αλληλοσυμπληρωματικά και αλληλοαποκλειόμενα, σαν τις δύο όψεις του ίδιου νομίσματος, που η μία αποτελεί την άρνηση της άλλης.

Έτσι, μπορούμε εν συντομία να διακρίνουμε τρία παράδοξα εντός του εθνικιστικού λόγου:

Η αντίθεση μεταξύ εξωτερικού και εσωτερικού, γίνεται αντίφαση, καθώς ο εθνικισμός ζητεί ταυτόχρονα να απομονώσει και να ομογενοποιήσει το εσωτερικό του, υψώνοντας αδιάβλητα σύνορα, μα και να το επεκτείνει και να εξουδετερώσει το εξωτερικό του, επεκτείνοντας τα σύνορά του και καθιστώντας τα μεταβλητά και σχετικά. Το αίτημα της εσωτερικής ομοιογένειας ανταποκρίνεται στο ουσιακή σύλληψη, ενώ το αίτημα της εξωτερικής ανομοιογένειας, δηλαδή της υποβάθμισης του εξωτερικού ως κατώτερου, αφομοιώσιμου ή εξουδετερώσιμου ανταποκρίνεται στη σχεσιακή σύλληψη, που αναγνωρίζει μία ιεραρχία εθνών.

Ωστόσο, αν κοιτάξουμε από άλλη προοπτική, το αίτημα της εσωτερικής ομοιογένειας αναγνωρίζει το πρόβλημα που θέτει η σχεσιακή μεταβλητότητα, την οποία ζητεί να εξαλείψει, ενώ το αίτημα της εξωτερικής ανομοιογένειας αναγνωρίζει τα άλλα έθνη ως ουσίες/υποστάσεις, κατώτερες μα εξίσου διαχρονικές, όσο και το εν λόγω, οικείο έθνος.

Η προαναφερθείσα αντίφαση εξωτερικού/εσωτερικού αντανακλάται στην αμφιθυμία του εθνικιστικού λόγου απέναντι στην ερμηνεία του συνόρου, που τίθεται ταυτόχρονα ως αμετάβλητο, αλλά και ως μεταβλητό. Παρομοίως, η δευτερογενής αντίθεση εχθρός/φίλος γίνεται πρωτογενής αντίφαση. Καταρχάς, στο εσωτερικό, ο φίλος και ο εχθρός αναγνωρίζονται ουσιακά, ως συνυπόστατος με το έθνος ή ως αποκομμένος από το έθνος, ενώ στο εξωτερικό, ο φίλος και ο εχθρός, ενσαρκωμένοι σε άλλα έθνη, είναι μεταβλητές σχέσεις που προκύπτουν από συναρτήσεις ισχύος.

Ωστόσο, κατά δεύτερον, τίθεται ένα όριο στην αφομοίωση του φίλου ή την εξάλειψη του εχθρού από την ίδια την εξ ορισμού αδυνατότητα του εθνικιστικού λόγου να διεκδικήσει την οικουμενικότητα. Καταδικασμένος να είναι ένας λόγος στενής και έγκλειστης μερικότητας, ο εθνικιστικός λόγος ζητεί να υπερβεί την μερικότητα μέσω της κατάκτησης και της καρκινικής αναπαραγωγής της εσωτερικής του ομοιογένειας, χωρίς όμως να

φθάνει παρά μέχρι τη σύγκρουση και την κατάρρευση.

Το έθνος συγκροτεί ένα ασαφές και μεταφυσικό πεδίο ανάμεσα στα απτά και εμπειρικά πεδία του τοπικού, που έχει να κάνει με το βίωμα, και του καθολικού, που έχει να κάνει με την αναγνώριση, ένα πεδίο ορφανό, πραγματικά αποκομμένο από κάθε ρίζωμα. Ως τέτοιο, δημιουργεί τη δική του φαντασιακή αυτοαναφορά, έναν κλειστό βρόχο παλινδρόμησης, που καθιστά κάθε λόγο που αφορμάται από αυτό αυτοαναφορικό και αντιφατικό. Ενώ το έθνος προβάλλεται ως ύψιστη ολότητα και ενότητα, ταυτόχρονα αναγνωρίζει πως αυτή η ολότητα και η ενότητα είναι απλώς μία ανάμεσα σε άλλες. Το αίτημα της μοναδικότητας είναι εξ ορισμού αδύνατο να πληρωθεί, αφού είναι αδύνατο το έθνος να καλύψει όλον τον ορίζοντα, όπως φαντασιακά ισχυρίζεται μία αυτοκρατορία ή μία θρησκεία.

Παρότι ζητεί το ρίζωμα και την πραγμάτωση του στην Ιστορία, ο εθνικιστικός λόγος είναι εντελώς μετέωρος και ουσιαστικά μισεί τα πραγματικά τεκμήρια του παρελθόντος.

Ζητεί να καταστρέψει τα τεκμήρια της πραγματικής Ιστορίας, η οποία πάντα μας παρουσιάζεται ως ανομοιογενής και ασυνεχής, προς όφελος ενός φανταστικού, μυθικού παρελθόντος, ομοιογενούς και συνεχούς. Η αναγωγή του ιστορικού χρόνου στην ουσιακή σύλληψη του έθνους τον καταργεί ουσιαστικά ως ιστορικό χρόνο, δημιουργεί μία ψευδοϊστορική αφήγηση ενός μυθικού παρελθόντος.

Όπως εξάλλου παραδέχεται με διαύγεια ο Ρενάν: «Η λήθη και, θα έλεγα, το ίδιο το ιστορικό λάθος, είναι ένας παράγοντας ζωτικός για το σχηματισμό ενός έθνους και έτσι η πρόοδος των ιστορικών σπουδών είναι συχνά ένας κίνδυνος για την εθνότητα»[4] . Ο ιστορικός μύθος, η καταστροφή της τεκμηριωμένης ιστορικής έρευνας, είναι ζωτικός για τον εθνικιστικό λόγο και για την ίδια την εθνογένεση, καθώς η μετέωρη και αφηρημένη έννοια του έθνους δεν έχει κανένα άλλο ρίζωμα πέρα από τον ίδιο του τον ιστορικό μύθο της ουσιακής συνέχειας. Ο οποίος μύθος απέχει τόσο από τη βιωμένη εμπειρία

και το κοινωνικό συναίσθημα που πρέπει να εντυπωθεί με βίαια μέσα στο κοινωνικό φαντασιακό, με σκληρά προγράμματα εκπαίδευσης, στράτευσης και πολιτικής προπαγάνδας.

Ο Καστοριάδης παρατηρεί πως το έθνος εκπληρώνει μία διαδικασία ταύτισης ακριβώς «μέσα από αυτή την τριπλά φαντασιακή αναφορά σε μια ‘κοινή ιστορία’ – τριπλά διότι αυτή η ιστορία είναι απλώς παρελθόν, διότι δεν είναι και τόσο κοινή και τέλος, διότι τα στοιχεία της εκείνα που γίνονται γνωστά και χρησιμεύουν ως στήριγμα αυτής της κοινωνικοποιητικής ταύτισης μέσα στη συνείδηση των ανθρώπων, έχουν μυθική υπόσταση κατά το μεγαλύτερό τους μέρος»[5].

Παρότι ο εθνικιστικός λόγος αναφέρεται διαρκώς σε μία ιστορική συνέχεια και ένα απώτερο παρελθόν, αυτή η ιστορία και αυτό το παρελθόν είναι εξ ορισμού πλαστά.

Αυτό επιτρέπει από τη μία στον εθνικιστικό λόγο να οικειοποιείται πλαστά ιδεολογήματα, πρόσφατους αναχρονισμούς και σύγχρονα στερεότυπα, ανάγοντάς τα στον, διαρκώς ανακατασκευασμένο, διαρκώς επικαιροποιημένο, εθνικό μύθο του ομοιογενούς παρελθόντος. Από την άλλη, αυτό τον καθιστά εξαιρετικά ευάλωτο στην πραγματική ιστορική έρευνα, στο ίδιο το ιστορικό ερώτημα και την κριτική στάση που εμπνέει τη μελέτη της ιστορίας.

Ζητώντας να στηρίξει τον μύθο στην ιστορία, ο εθνικιστικός λόγος είναι αναγκασμένος να κατασκευάζει πλαστά τεκμήρια, αλλά κατασκευάζοντάς τα, εκτίθεται στη δημόσια κριτική και στην πραγματική ιστορική κίνηση. Προκειμένου να καταργήσει την κοινωνικοϊστορική κίνηση επικαλείται μία ψευδοϊστορία, αλλά έτσι αποτυγχάνει να εξουδετερώσει την ιστορική μελέτη ή την ανάγκη της ιστορικής νομιμοποίησης.

Ταυτόχρονα, ο εθνικιστικός λόγος ζητεί να θεμελιώσει ένα προδιαγεγραμμένο μέλλον σε αυτό το πλασματικό παρελθόν, να θέσει το όραμα μιας μυθικής μελλοντικής ασυνέχειας (η μυθική ασυνέχεια της πραγμάτωσης της ‘Μεγάλης Ιδέας’) πάνω στο

φαντασιακό έδαφος μίας αδιάρρηκτης συνέχειας, εξίσου μυθικής.

Η αμφιταλάντευση του εθνικιστικού λόγου ανάμεσα στην αιωνιότητα της ουσίας και την ιστορικότητα της σχέσης, παραπέμπει επίσης στην αμφιταλάντευσή του ανάμεσα στην εκκοσμίκευση και τη θρησκευτικότητα. Ζητεί να επενδύσει τις φαντασιακές του σημασίες με τον θρησκευτικό μανδύα του ιερού, μα παράλληλα είναι αναγκασμένος να αναζητήσει και να θεμελιώσει αυτό το ιερό μέσα στην Ιστορία. Δίχως καν να έχει το δικαίωμα προσφυγής στην οικουμενικότητα, ζητεί μία παράλογη ιεροποίηση του μερικού, μία παράδοξη απεριόριστη επέκταση του μερικού, μία α-νόητη θεμελίωση του μυθικού στην Ιστορία.

Σε αυτό το σημείωμα προσπάθησα να αναδείξω τρία παράδοξα που εμπεριέχονται στον ίδιο τον πυρήνα του εθνικού και εθνικιστικού λόγου, στην ίδια τη σύλληψη της ασαφούς, γενικής και περιγραφικής έννοιας της 'εθνότητας' ως διαχρονικής και ενιαίας υπόστασης. Φυσικά οι αντιφάσεις που παράγουν τα παράδοξα ακυρώνουν κάθε αίτημα εγκυρότητας, συνέπειας, σοβαρότητας του εθνικιστικού λόγου στο επίπεδο της θεωρίας. Η εξάρτηση του εθνικιστικού λόγου από πλασματικές ιδεοληψίες τον καθιστά εγγενώς ψευδή, εξ ορισμού αντι-αληθή και σκοταδιστικό.

Είναι οι πρακτικές που εμπνέει, η δολοφονική και βάρβαρη επιρροή του, ο ριζικός αντι-ανθρωπισμός του, που πραγματώθηκε σε απάνθρωπους θεσμούς και καθεστώτα, που τον καθιστούν άξιο προσοχής.

Τα τρία παράδοξα τροφοδοτούν μύριες χίλιες νευρώσεις, αγκυλώσεις και παραλογισμούς του εθνικιστικού λόγου, που πραγματώνονται σε ψυχωτικές, αντικοινωνικές, σαδιστικές, δολοφονικές, αυτοκαταστροφικές, ταπεινωτικές νοοτροπίες και πράξεις. Όλοι οι μεγάλοι εθνικοί πόλεμοι του 20ου αιώνα και οι πρωτοφανείς μορφές φρενίτιδας και φονικού παραλογισμού που έφεραν, εγγράφονται στο πεδίο του εθνικιστικού λόγου και της μεταφυσικής του Έθνους.

Τα πρόσφατα συλλαλητήρια για το 'μακεδονικό' σε Αθήνα και

Θεσσαλονίκη, η θλιβερή κατάντια των συμμετεχόντων, το γελοίο θέαμα συνολικά και οι επιμέρους γραφικότητες, ήταν απλά το πιο ανόητο και κενόδοξο προσωπείο του κτήνους που τρέφεται, όχι από τις αντιφάσεις του, αλλά από την απάνθρωπη βία που γεννά.

Παραπομπές:

[1] Fr. Fanon, Της γης οι κολασμένοι (Αθήνα: εκδ. Κάλβος, 1971), σσ. 180-212.

[2] E. J. Hobsbawm, Έθνη και εθνικισμός από το 1780 μέχρι σήμερα, (Αθήνα: εκδ. Καρδαμίτσα, 1990) σσ. 25-26.

[3] M. Gauchet, Η άνοδος της δημοκρατίας III (Αθήνα: εκδ. Πόλις, 2012).

[4] E. Renan, Qu' est-ce que c'est une nation?, (Παρίσι, 1882), σσ. 7-8.

[5] Κ. Καστοριάδης, Η φαντασιακή θέσμιση της κοινωνίας (Αθήνα: εκδ. Ραππα, 1981), σελ. 220.

Μακεδονία και Εθνικισμός

για το μακεδονικό ζήτημα...*

Το ζήτημα που έχει προκύψει από τις αρχές του 1990 για την ονομασία της Δημοκρατίας της Μακεδονίας και απασχολεί την ελληνική κοινωνία ως σήμερα είναι πολύ πιο βαθύ από όσο εμφανίζεται και σίγουρα ιδιαίτερα σημαντικό για όσους και όσες από εμάς συμμετέχουν στο λεγόμενο ριζοσπαστικό, επαναστατικό, ανταγωνιστικό ή όπως αλλιώς κίνημα. Και είναι σημαντικό για τρεις κυρίως λόγους. Πρώτον, το μακεδονικό ζήτημα με όλες του

τις προεκτάσεις είναι βασικός άξονας συγκρότησης του ελληνικού εθνικισμού και του κράτους του. Δεύτερον, υπάρχει το πολύ συγκεκριμένο επίδικo ζήτημα της μακεδονικής μειονότητας στην ελληνική επικράτεια. Τρίτον, απλά και μόνο το γεγονός ότι αυτή η υπόθεση αφορά πλειοψηφικά την ελληνική κοινωνία, η οποία ήδη έχει πάρει θέση, αναδεικνύεται σε δείκτη ωριμότητας και υπευθυνότητας αυτού του κινήματος να πάρει και αυτό θέση δημόσια.

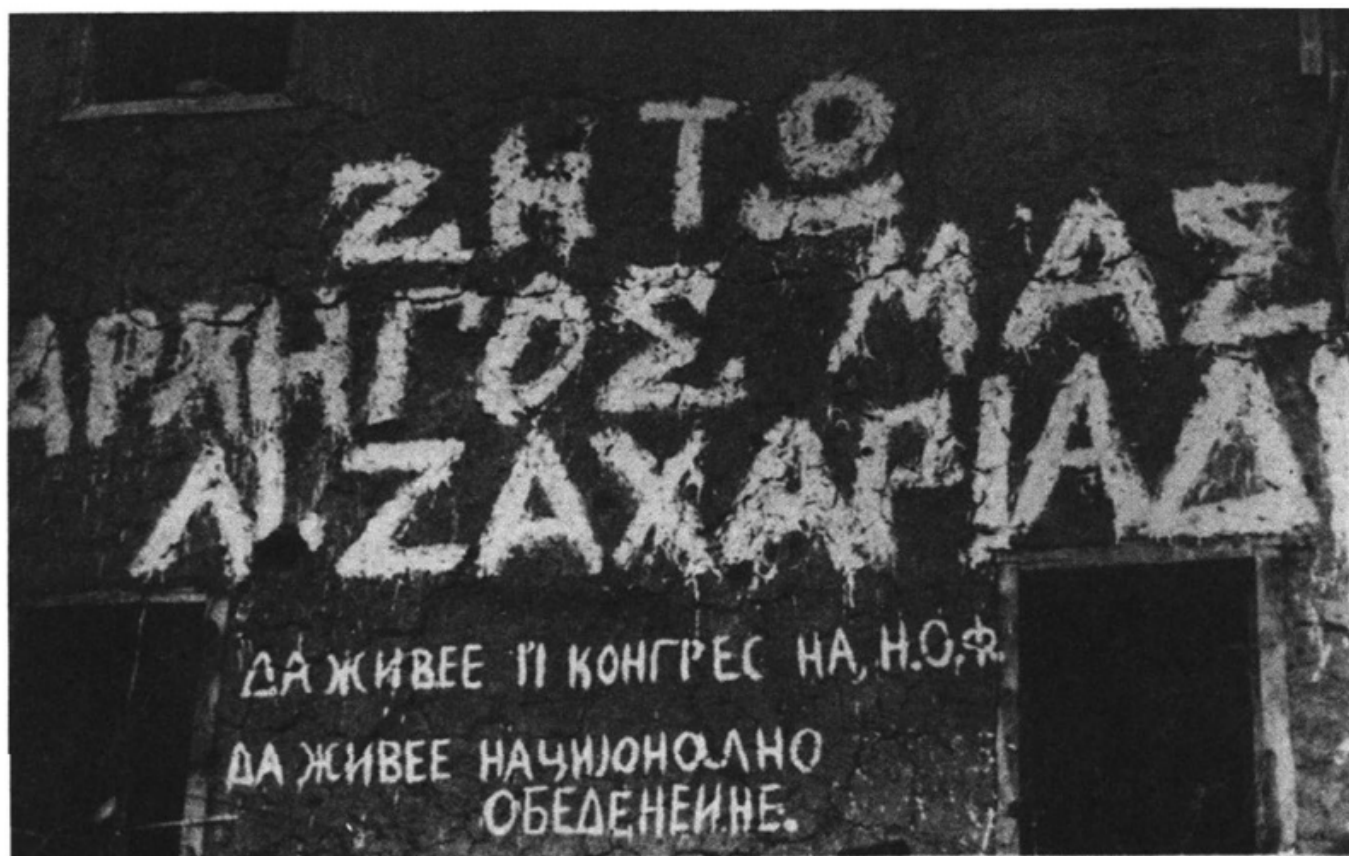
Το Μακεδονικό Ζήτημα ως Βασικός Άξονας Συγκρότησης του Ελληνικού Εθνικισμού

Για να κατανοήσουμε την εθνικιστική στάση της ελληνικής κοινωνίας πρέπει να αντιληφθούμε ότι στην Ελλάδα, όπως και σε όλη τη Βαλκανική, κύριο φαντασιακό αυτοπαράστασης της κοινωνίας αποτέλεσε και αποτελεί η ιδέα του έθνους στη ρομαντική της εκδοχή, ελλείπει ιδιαίτερης σχέσης με το κίνημα του Διαφωτισμού. Αντίθετα με τον πολιτικό εθνικισμό που αναδύθηκε στην αμερικάνικη και γαλλική επανάσταση, όπου το έθνος συγκροτήθηκε στη βάση πολιτικών σωμάτων ισότιμων πολιτών που δημιούργησαν το σύνταγμά τους ή εναντιώθηκαν στον βασιλιά που δρούσε ενάντια στα συμφέροντά τους, ο ρομαντικός εθνικισμός επικαλείται το αίμα, το αρχέγονο της καταγωγής και της γλώσσας και το ένδοξο παρελθόν.

Στην περίπτωση της Ελλάδας πρέπει να προσθέσουμε και τη συνύφανση της ορθοδοξίας στον εθνικό μύθο, η οποία ακόμη και σήμερα πηγαίνει χέρι-χέρι με το ελληνικό κράτος και τον εθνικισμό. Χαρακτηριστικό του ρομαντικού εθνικισμού είναι ότι αποκρύπτει την ιστορικότητα της δημιουργίας του εκάστοτε έθνους και δημιουργεί την πεποίθηση ότι το συγκεκριμένο έθνος υπήρχε ανέκαθεν. Αυτό το πλαίσιο συγκροτεί ένα βαθιά υπερβατικό και ετερόνομο θεμέλιο θέσμισης της κοινωνίας. Η εθνικιστική κοινωνία φαντάζει σαν ένας εκτεταμένος ιδιόκοσμος, φαντάζεται δηλαδή τον εαυτό της, σαν να είναι το κέντρο του κόσμου και της ιστορίας, να βάλλεται από κάθε κατεύθυνση και φυσικά εχθρεύεται ο,τιδήποτε απειλεί αυτήν την τάξη πραγμάτων.

Και ό,τι δεν μπορεί να το αφομοιώσει, φυσικά προσπαθεί να το εξολοθρεύσει.

Γι' αυτό και τα τυπικά επιχειρήματα κάποιας Ελληνίδας ή κάποιου Έλληνα εναντίον της συνταγματικής ονομασίας της Δημοκρατίας της Μακεδονίας είναι ότι “ο Μέγας Αλέξανδρος μίλαγε ελληνικά, όχι βουλγάρικα” ή ότι “τη Μακεδονία την κατοικούσαν από τα αρχαία χρόνια οι Έλληνες”, γι' αυτό και η συγκάλυψη ή και άρνηση ακόμα ύπαρξης της μακεδονικής μειονότητας και της καταπίεσής της. Αν και **υπάρχει μια τάση “υποβίβασης” του ζητήματος σε ιστορικό από πολιτικό**, αναγκαία είναι η ιστορική αναφορά και στα εγκλήματα του ελληνικού κράτους στην προσπάθειά του να δημιουργήσει το ελληνικό έθνος. (Να σημειώσουμε ότι το ζήτημα δεν είναι ιστορικό, πόσο μάλλον γεωγραφικό όπως παρουσιάζεται, γιατί τότε το μόνο που θα αρκούσε για την επίλυσή του θα ήταν ένα καλό βιβλίο ιστορίας, αλλά ούτως ή άλλως τέτοια υπάρχουν αρκετά). Το ελληνικό κράτος από τη στιγμή της ίδρυσής του προβάλλει το αίτημα ότι ο ιστορικός του ρόλος, να συμπεριλάβει στην έκτασή του το σύνολο του ιστορικού ελληνισμού, μένει ανικανοποίητος. Υπάρχει όμως ένα πρόβλημα. Σε αυτές τις περιοχές που διεκδικεί το ελληνικό κράτος κατοικούν και άλλοι άνθρωποι οι οποίοι δύσκολα μπορούν να χαρακτηριστούν “Έλληνες” αφού είναι Αρβανίτες, Βλάχοι, Μουσουλμάνοι (Τούρκοι δηλαδή), Σλάβοι, Βούλγαροι και διάφορες άλλες εθνοτικές ομάδες.

*Στην τελευταία φάση του Εμφυλίου, επί 22.000 ανταρτών οι 14.000 ήταν Σλαβομακεδόνες. Στο Βίτσι τα συνθήματα γράφονταν και στις δύο γλώσσες.
(Φωτογραφία Γενικής Γραμματείας Τύπου και Πληροφοριών).*

Στη γεωγραφική περιοχή της Μακεδονίας όμως υπάρχουν ήδη από τα τέλη του 19ου αιώνα και άνθρωποι που αυτοπροσδιορίζονται εθνικά ως “Μακεδόνες”. Το 1893 ιδρύεται η ΕΜΕΟ με πρόγραμμα την ανεξαρτητοποίηση του μακεδονικού κράτους και τη δημιουργία μιας βαλκανικής ομοσπονδίας. Κορύφωση αυτής της κίνησης ήταν η εξέγερση του Ίλιντεν το 1903, η οποία καταπνίχτηκε στο αίμα από τον Σουλτάνο. Μετά την αποτυχημένη απόπειρα του 1897, όταν ο ελληνικός στρατός νικήθηκε κατά κράτος από τον οθωμανικό, το ελληνικό κράτος προετοιμάζει ξανά την επέλασή του προς το Βορρά. Στέλνει στην περιοχή της Μακεδονίας παραστρατιωτικές ομάδες γνωστές ως “Μακεδονομάχους” με σκοπό τον προσεταιρισμό του ορθόδοξου πληθυσμού και την εκτόπιση του βουλγαρικού και του μουσουλμανικού στοιχείου από την περιοχή. Χαρακτηριστικό είναι ότι οι Μακεδονομάχοι έχουν μείνει στην εθνική μυθολογία

ως ήρωες που πολέμησαν έναν άνισο πόλεμο, ενώ στην πραγματικότητα αυτό που έκαναν ήταν ό,τι κάνει κάθε στρατός: φόνους, βιασμούς, εμπρησμούς, καταστροφές.

Με τους βαλκανικούς πολέμους του 1912-13 το μεγαλύτερο μέρος της Μακεδονίας πηγαίνει στο ελληνικό κράτος, ένα στο σερβικό και ένα στο βουλγάρικο. Το πρόβλημα όμως παρέμενε το ίδιο. Στο μεγαλύτερο μέρος της η Μακεδονία δεν ήταν ελληνική!

Χαρακτηριστική είναι η φράση του Χ. Τρικούπη: “Όταν έλθει ο μέγας πόλεμος η Μακεδονία θα γίνει Ελληνική ή Βουλγαρική κατά τον νικήσαντα. Αν τη λάβωσιν οι Βούλγαροι θα εκσλαβίσωσι τον πληθυ- σμόν. Αν ημείς την λάβομεν, θα τους κάνομεν όλους έλληνας μέχρι της Ανατολικής Ρωμυλίας”.

Σύμφωνα με στοιχεία του Οικουμενικού Πατριαρχείου, πριν από τον πόλεμο μόνο το 10% περίπου του πληθυσμού αποτελείτο από ελληνόφωνες Μακεδόνες, ενώ το 40% αποτελείτο από σλαβόφωνες Μακεδόνες και το υπόλοιπο 40% από Μουσουλμάνους Μακεδόνες. Σχετικά ολιγάριθμα πληθυσμιακά στοιχεία της Μακεδονίας αποτελούσαν οι λατινόφωνοι Βλάχοι, οι Αλβανοί, οι Εβραίοι και οι Τσιγγάνοι. Πλειοψηφικό στοιχείο αποτελούσαν οι Εβραίοι μόνο στην πόλη της Θεσσαλονίκης. Από την κατάκτηση και έπειτα όμως εκτοπίζονται χιλιάδες εξαρχικοί Μακεδόνες και Μουσουλμάνοι και στη θέση τους εγκαθίστανται Έλληνες πρόσφυγες.

Αν και το ελληνικό κράτος σήμερα δεν δέχεται επίσημα την **ύπαρξη μακεδονικής μειονότητας** στην επικράτειά του, τότε γνώριζε καλά ότι υπήρχε. Από το πλήθος αποδεικτικών στοιχείων χαρακτηριστικότερο είναι η έκδοση του (σλαβο)μακεδονικού αλφαβηταρίου ABECEDAR το 1925. Με βασικό άξονα την ομογενοποίηση της περιοχής από το 1926 αρχίζει η συστηματική εθνοκάθαρση των (σλαβο)μακεδόνων από το ελληνικό κράτος με το κλείσιμο των σχολείων τους, την απαγόρευση χρήσης της γλώσσας τους ακόμη και στον ιδιωτικό τους χώρο, με δημόσιες τελετές αποκήρυξης της γλώσσας τους, με αλλαγές τοπωνυμίων και ονομάτων με φυλακίσεις και βασανισμούς.

Ο δεύτερος γύρος εθνοκάθαρσης της περιοχής από τους (σλαβο)μακεδόνες συντελείται μετά από το τέλος του εμφυλίου πολέμου και την ήττα του ΔΣΕ. Τότε πολλοί (σλαβο)μακεδόνες που συμμετείχαν στο ΔΣΕ αναγκάστηκαν να καταφύγουν στο εξωτερικό ως πολιτικοί πρόσφυγες, λόγω της πολιτικής του μετεμφυλιακού ελληνικού κράτους. Το 1982 το ΠΑ.ΣΟ.Κ. επέτρεψε την επιστροφή όλων των πολιτικών προσφύγων στη χώρα πλην αυτών που ήταν ‘‘μη Έλληνες το γένος’’. Τα περί κατασκευασμένου από τον Τίτο μακεδονικού έθνους όπως γίνεται φανερό, στον βαθμό που συγκαλύπτει την ύπαρξη αυτών των ανθρώπων, είναι μπούρδες.

Τα Έθνη-Κράτη είναι (και στα Βαλκάνια) Πολιτικές Κατασκευές

Ούτως ή άλλως η Λαϊκή Δημοκρατία της Μακεδονίας υπάρχει από το 1945, χωρίς ποτέ να υπάρξει τόσο σοβαρό πρόβλημα διμερών σχέσεων μέχρι το 1991, όταν η Δημοκρατία της Μακεδονίας κήρυξε την ανεξαρτησία της. Μάλλον γιατί δεν ετίθετο από κάποιον ως τότε ζήτημα αναγνώρισης της μακεδονικής μειονότητας στην ελληνική επικράτεια. Επίσης γελοία είναι η ρητορική περί απειλής της Ελλάδας από τη Δημοκρατία της Μακεδονίας, ενός κράτους στρατιωτικά υποδεέστερου από το ελληνικό, τη στιγμή μάλιστα που το τελευταίο είναι μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης και του ΝΑΤΟ. Ενός κράτους οικονομικά εξαρτημένου, αφού τη στιγμή που το σύνολο της ελληνικής κοινωνίας “διαρρηγνύει τα ιμάτιά του” για το όνομα και την ελληνικότητα της Μακεδονίας, τα ελληνικά κεφάλαια αλωνίζουν στη Δημοκρατία της Μακεδονίας, αναδεικνύοντας για άλλη μια φορά ότι ενώ, αντίθετα από τις επιθυμίες μας, μερικές φορές οι προλετάριοι έχουνε πατρίδα, το κεφάλαιο δεν έχει καμιά.

Είναι σημαντικό βέβαια να αναφέρουμε ότι και η Δημοκρατία της Μακεδονίας πέρασε τα αναγκαία των εθνοκρατικογένεσεων με την ανάδυση ενός εθνικισμού (αντιπαραθετικού και πυροδοτούμενου από τον ελληνικό), με τη μακεδονική κοινωνία να μοιάζει με εργαστήριο παραγωγής έθνους. Μπορεί να δει κανείς εκεί την κατασκευή της εθνικιστικής ιστοριογραφίας, μυθολογίας και

μίσους, με γραφικές μετονομασίες οδών και συλλαλητήρια.

Η ανάρτηση ελληνικών σημαιών με τη σβάστικα βέβαια δεν απέχει πολύ από το ελληνικό συνήθειο αναπαράστασης της σημαίας των Η.Π.Α. με τη σβάστικα. Και τα επεισόδια σε ελληνικούς στόχους στη Δημοκρατία της Μακεδονίας είναι στο ίδιο μήκος κύματος με τα εθνικιστικά συλλαλητήρια στην Ελλάδα, όπου κυριαρχούσε το σύνθημα “η λύση είναι μία, σύνορα με τη Σερβία”. Όπως επίσης η καταπίεση των μακεδόνων πολιτών που ζητούν βουλγαρικό διαβατήριο (μεταξύ αυτών και ο μέχρι πρότινος Μακεδόνας εθνικιστής πρωθυπουργός Λιούμπτσο Γκεοργκέφσκι!) και η αντιμετώπιση τους ως προδότες εντάσσεται στο ίδιο εθνικιστικό πλαίσιο.

Οι παρακινδυνευμένες αλλαγές τοπωνυμίων (αγαπημένη τακτική και του ελληνικού κράτους) και η προγονική επίκληση στο ‘‘Μεγαλέξαντρο’’ είναι όντως αρκετά χοντροκομμένα. Αλλά πρέπει να αναγνωρίσουμε ότι ενώ η Ελλάδα είχε περίπου έναν αιώνα να κατασκευάσει τη δική της εθνική ταυτότητα (με ό,τι αυτό συνεπάγεται), η Δημοκρατία της Μακεδονίας είχε μόλις μια 15ετία! Η πολιτική σκοπιμότητα του ελληνικού κράτους μη αναγνώρισης της συνταγματικής ονομασίας της Δημοκρατίας της Μακεδονίας είναι συγκεκριμένα. Αναγνώριση του ονόματος σημαίνει αναγνώριση της μακεδονικής εθνότητας και της αντίστοιχης μακεδονικής μειονότητας και της εθνοκάθαρσής της, και κάτι τέτοιο αποτελεί απειλή για τους εθνικιστικούς μύθους των Ελλήνων.

Ελλάδα: Το Αφεντικό των Βαλκανίων

Το μακεδονικό ζήτημα αποτελεί πλήγμα για την εικόνα της “ψωροκώσταινας” Ελλάδας, του ανάδελφου έθνους που όλες οι δυνάμεις το χτυπούν αλύπητα, αυτό όμως αντιστέκεται και συνεχίζει την πορεία του. Παραθέτουμε από την ιστοσελίδα του υπουργείου εξωτερικών: «Το μέγεθος των ελληνικών επενδύσεων, σύμφωνα με το επενδεδυμένο κεφάλαιο είναι ανώτερο του επισήμως εγγεγραμμένου και ανέρχεται σε €950 εκατ. καταλαμβάνοντας την πρώτη θέση, απασχολούν άνω των 20.000 ατόμων και οι σαράντα

μεγαλύτερες εταιρείες ελληνικών συμφερόντων σε πΓΔΜ διαθέτουν επενδεδυμένο κεφάλαιο €830 εκατ.»

Εταιρεία σε πΓΔΜ	Εταιρεία σε Ελλάδα	Επένδυση(€)	Διακλάδα	Διακλάδα
OKTA -SKOPJE AD	ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΠΕΤΡΕΛΑΙΑ	200.000.000	ΔΙΥΛΙΣΤΗΡΙΟ	950
STOPANSKA BANKA	ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ	178.000.000	ΤΡΑΠΕΖΑ	1.166
COSMOFON	ΟΤΕ	135.000.000	ΤΗΛΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΕΣ	300
USJE CEMENTARNICA	ΤΣΙΜΕΝΤΑ ΤΙΤΑΝ	75.000.000	ΤΣΙΜΕΝΤΟ	600
PIVARA	ΑΘΗΝΑΪΚΗ ΖΥΘΟΠΟΙΑ	60.000.000	ΤΡΟΦΙΜΑ / ΠΟΤΑ	400
MERMEREN KOMBINAT	ΜΑΡΜΑΡΑ ΚΥΡΙΑΚΙΔΗΣ	50.000.000	ΜΑΡΜΑΡΟ	451
VERO-VEROPOULOS	ΒΕΡΟΠΟΥΛΟΣ	40.000.000	SUPERMARKET	421
ALPHA BANK	ALPHA BANK	25.000.000	ΤΡΑΠΕΖΑ	79
ZITOLUKS	ELBISKO-ΦΙΛΙΠΠΟΥ	15.000.000	ΤΡΟΦΙΜΑ	1.200
NIKAS SKOP DOO	NIKAS	7.000.000	ΤΡΟΦΙΜΑ	52
RODON HAPPENING	ΣΠΥΡΙΔΩΝ ΓΚΙΝΗΣ	6.000.000	ΕΝΔΥΜΑΤΑ	608
STRUMICA TABAK L.	TOBACCO MICHAILIDIS	4.600.000	ΚΑΠΝΑ	400
PASCALIN	PASCALIN	3.969.000	ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΚΑΦΕ	24
DS STEEL	DS STEEL	3.500.000	ΧΑΛΥΒΟΥΡΓΙΑ	145
LARIN MRAMOR	AD ΜΑΡΜΑΡΑ ΚΥΡΙΑΚΙΔΗΣ	3.000.000	ΜΑΡΜΑΡΟ	42
KRI-KRI	KRI-KRI	2.930.000	ΓΑΛΑΚΤΟΜΙΚΑ	31
NESTLE ICE SKOPJE	DELTA DAIRY HELLAS	2.000.000	ΓΑΛΑΚΤΟΜΙΚΑ	35
ELLASKOM	HELLASCOM	2.000.000	ΤΗΛΕΠΙΚΟΙΝΙΕΣ	20
DOJРАН STEEL	ΣΙΔΕΝΟΡ	2.000.000	ΧΑΛΥΒΟΥΡΓΙΑ	200
DS FOOD	DS STEEL	1.700.000	ΧΑΛΥΒΟΥΡΓΙΑ	22
ELENA-M	Κ. ΧΑΤΖΗΙΩΑΝΝΙΔΗΣ	1.400.000	ΚΛΩΣΤΟΫΦΑΝΤΟΥΡΓΙΑ	330
KUZMAN&DAMIAN	Π. ΑΡΓΥΡΙΑΔΗΣ	1.300.000	ΙΑΤΡΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ	12
ALUMIL SYSTEMS	ALUMIL HELLAS	1.000.000	ΑΛΟΥΜΙΝΙΟ	2
IRON FROZEN	ΧΡΗΣΤΟΣ ΙΡΟΥΚΗΣ	1.000.000	ΤΡΟΦΙΜΑ	200

ΟΙ ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΕΣ ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ ΣΕ πΓΔΜ (2006)

Ήταν βέβαια αυτή η Ελλαδίτσα που από την ίδρυσή της μέχρι σήμερα έχει υπερδιπλασιάσει τα εδάφη της, που το 1992 συζητούσε το σενάριο διαμελισμού της Δημοκρατίας της Μακεδονίας από κοινού με τον σφαγέα Μιλόσεβιτς, της επέβαλε εμπάργκο το 1994 και τώρα ασκεί veto για την ένταξη της Δημοκρατίας της Μακεδονίας στο ΝΑΤΟ. Φυσικά δεν μας κόπτει εάν η Δημοκρατία της Μακεδονίας θα ενταχθεί στο στρατιωτικό και δολοφόνο οργανισμό του ΝΑΤΟ. Θέλουμε να αναδείξουμε τη συνεπή ιμπεριαλιστική και ηγεμονική στάση του ελληνικού κράτους στην περιοχή.

Από τη πλευρά μας ελπίζουμε ότι η ίδια η μακεδονική κοινωνία θα αντισταθεί σε αυτή την κίνηση του μακεδονικού κράτους και στεκόμαστε αλληλέγγυοι/ες στις αντινατοϊκές, αντικαπιταλιστικές και αντικαθεστωτικές φωνές εκεί. Κριτική

πρέπει να γίνει οπωσδήποτε και στην Αριστερά (εκτός φωτεινών εξαιρέσεων) εντός και εκτός κοινοβουλίου, η οποία εν ονόματι ενός συνωμοσιολογικού αντι-ιμπεριαλισμού και αντι-αμερικανισμού έχει ενσωματώσει (όχι με μεγάλη δυσκολία) μέρος της πατριωτικής-εθνικιστικής ρητορικής σε πολλά ζητήματα της λεγόμενης “εξωτερικής πολιτικής” όπως και τώρα όσον αφορά το μακεδονικό.

Με μικρομέγαλες συμπεριφορές (του τύπου ‘‘αν ήμουν κυβέρνηση εγώ θα...’’), διατυπώνονται απόψεις του τύπου “δεν μπορούμε να δώσουμε λευκή επιταγή στον ιμπεριαλισμό όσον αφορά το όνομα”, απόψεις που είναι ξεκάθαρο (τουλάχιστον για αυτούς που βλέπουν) ότι πριμοδοτούν τον ελληνικό εθνικισμό. Κριτική πρέπει να γίνει όμως και σε λογικές που υποβιβάζουν το ζήτημα με λαϊκισμούς όπως “προσπαθούν να αποπροσανατολίσουν την κοινή γνώμη από τα σημαντικά ζητήματα”.

Το γεγονός ότι τις μακεδονικές θέσεις τις υπερασπίζονται οι Η.Π.Α., ότι υπάρχουν κόντρες συμφερόντων του ρωσικού και αμερικανικού ‘‘τόξου’’ στα Βαλκάνια, ότι ο μακεδονικός εθνικισμός είναι υποκινούμενος από κάποια ‘‘σκοτεινά συμφέροντα’’, πολύ ή λίγο έχουν σχέση με την πραγματικότητα. Είναι ένας ακόμη λόγος όμως, όχι τόσο για το ελληνικό κράτος όσο για την ελληνική κοινωνία, να αλλάξει γραμμή πλεύσης εγκαταλείποντας τον εθνικισμό και να προτάξει τη συναδέλφωση των λαών και την ισότητα των μειονοτήτων πάνω σε διεθνιστικές βάσεις, και όχι βάσεις ‘‘ισορροπίας δυνάμεων’’ και ‘‘εθνικών συμφερόντων’’.

Η Εθνική Ενότητα Είναι Παγίδα

Ψευτοδιλήμματα δεν υπάρχουν. Όταν η κοινωνία θέτει στο σύνολό της ζητήματα είσαι υποχρεωμένος να πάρεις θέση. Αλλιώς είσαι έξω από το πολιτικό – κοινωνικό. Εμείς που προσεγγίζουμε τα πράγματα από την αντικρατική, διεθνιστική μεριά οφείλουμε να αντιπαλέψουμε κάθε εθνικισμό και μισαλλοδοξία. Οφείλουμε να παλέψουμε για μια κοινωνία που η διάκριση σε εθνότητες θα είναι αδιάφορη και δεν θα αποτελεί αιτία πολέμων, σφαγών και

διακρίσεων. Οφείλουμε να παλέψουμε για μια κοινωνία όπου η ίδια στο σύνολό της θα αποφασίζει για τις υποθέσεις της απαλλαγμένη από τον γραφειοκρατικό βραχνά του κράτους. Αυτή η πάλη όμως αρχίζει σήμερα με την αναγνώριση και ισοτιμία των μειονοτήτων, το δικαίωμα στον αυτοπροσδιορισμό, την αποεθνικοποίηση του δημόσιου χώρου και βέβαια την εκδίωξη της εκκλησίας από αυτόν.

Για όλα αυτά λοιπόν, παλεύουμε σήμερα:

- για την αναγνώριση της μακεδονικής μειονότητας, της γλώσσας της και της παράδοσή της και την άνευ όρων επιστροφή των μακεδόνων πολιτικών προσφύγων.
- ενάντια στον ελληνικό (και κάθε) εθνικισμό – οικονομικό ιμπεριαλισμό.
- για τον κοινό αγώνα εργαζομένων-κοινωνιών σε Ελλάδα-Μακεδονία-Βαλκάνια, ενάντια στο κεφάλαιο, τα κράτη και τους σχεδιασμούς τους.

Αντιεξουσιαστική Κίνηση Αθήνας

*Το παρόν κείμενο πρωτοδημοσιεύτηκε σε μορφή μπροσούρας τον Ιούνιο του 2008, εκτός κάποιων μικρών και επίκαιρων τροποποιήσεων που έγιναν.

Για μία Επανάσταση των Ευρωπαϊκών Λαών στον 21ο Αιώνα

Αντώνης Μπρούμας

Το 1867 ο Μιχαήλ Μπακούνιν απευθύνει το όραμά του για την Ευρώπη στην Ένωση για την Ειρήνη και την Ελευθερία ως εξής:

«[υ]πάρχει ένας μόνο δρόμος να φέρουμε τον θρίαμβο της ελευθερίας, της δικαιοσύνης και της ειρήνης στις διεθνείς σχέσεις στην Ευρώπη και αυτός είναι το να καταστήσουμε αδύνατο τον εμφύλιο πόλεμο μεταξύ των διαφορετικών λαών που συνιστούν την Ευρωπαϊκή οικογένεια. Αυτός ο δρόμος είναι η συγκρότηση των Ηνωμένων Πολιτειών της Ευρώπης [...] Μία τέτοια συνομοσπονδία δεν μπορεί ποτέ να δημιουργηθεί από τα Ευρωπαϊκά κράτη, όπως είναι επί του παρόντος συγκροτημένα, λαμβάνοντας υπόψη τη μεταξύ τους χάρδη ανισότητα δυνάμεων [...] όλα τα μέλη της αδελφότητας αυτής πρέπει γι' αυτόν τον λόγο να μετασχηματίσουν τις χώρες τους από κράτη [...] στην ελεύθερη ένωση των ανθρώπων σε συμβούλια, των συμβουλίων σε κομμούνες, των κομμούνων σε ομοσπονδίες και, τελικά, την συνομοσπονδία στις Ηνωμένες Πολιτείες της Ευρώπης και, κατόπιν του κόσμου ολάκερου».

Σήμερα, το μέλλον της Ευρώπης βρίσκεται σε σταυροδρόμι. Η τύχη της κρίνεται από την έκβαση της σύγκρουσης μέσα από τρεις πολιτικά διακριτούς πόλους.

Από την μια πλευρά, η κοσμοπολίτικη νεοφιλελεύθερη ελίτ παλεύει για τη διατήρηση των εξουσιών του θεσμού της Ευρωπαϊκής Ένωσης εκτός οποιουδήποτε ελέγχου από τις Ευρωπαϊκές κοινωνίες. Μία τέτοια στρατηγική επιλογή θωρακίζει και εγγυάται την ολοκλήρωση του μετασχηματισμού των ευρωπαϊκών κοινωνιών με βάση το πάγιο νεοφιλελεύθερο σχέδιο, δηλαδή την άρση κάθε κοινωνικού περιορισμού στην αυθαίρετη εξουσία του κεφαλαίου. Η κοσμοπολίτικη νεοφιλελεύθερη ελίτ είναι ο νικητής των προηγούμενων ιστορικών κύκλων της κοινωνικής σύγκρουσης στην Ευρώπη αλλά και σε ολόκληρο πλανήτη, ο αδιαμφισβήτητος ηγεμόνας της ανθρωπότητας στη σύγχρονη εποχή. Η πρότασή της για την Ευρώπη έχει ως στόχο την περαιτέρω θωράκιση της δομικής εξουσίας του κεφαλαίου σε διεθνές επίπεδο με έναν σε γενικές γραμμές ψευδο-ορθολογικά επινοημένο, δηλαδή συντεταγμένο και θεσμοποιημένο, τρόπο και τελικό σκοπό την πλήρη υπαγωγή των κοινωνιών σε αυτή. Εντούτοις, η ιστορία δεν κινείται γραμμικά. Το νεοφιλελεύθερο σχέδιο, εγγενώς μη

βιώσιμο, επιταχύνει τις τρεις θεμελιακές αντιφάσεις του, αυτές της κυριαρχίας, της εκμετάλλευσης και της ανάπτυξης, αποσταθεροποιώντας κοινωνίες και φύση.

Όπως έχει δείξει ο Καρλ Πολάνυι, κάθε καταστροφική απόπειρα μεταβολισμού των ανθρώπινων κοινωνιών από την εμπορευματική αγορά απαντάται ιστορικά από μία αντίρροπη κοινωνική αντίδραση επιβίωσης για την υπαγωγή της εξουσίας του κεφαλαίου σε κοινωνικό έλεγχο και τη αποτροπή της κατάρρευσης βασικών κοινωνικών σχέσεων και λειτουργιών. Η καταφυγή όμως των κοινωνιών μέσα από ένστικτο αυτοσυντήρησης ενίοτε μπορεί να εκδηλώνεται και με πιασμένους στην ιστορία της ανθρωπότητας. Η φασιστική εκδοχή του νεοφιλελευθερισμού υψώνεται ως η βασική δύναμη εκπροσώπησης της αντίδρασης στην καταστροφική λαίλαπα της όλο και μεγαλύτερης διείσδυσης της εμπορευματικής αγοράς στις κοινωνικές σχέσεις.

Από τις ΗΠΑ, την Ιαπωνία, την Ινδία και τη Ρωσία μέχρι την περιφέρεια της Ευρώπης, οι φασίστες έχουν έτοιμη τη δική τους πρόταση εξουσίας. Ανάθεση από τις μάζες, κατάληψη του κράτους, επιστροφή στην παραδοσιακή κοινότητα του έθνους-κράτους, ενίσχυση της συνεκτικότητας της καπιταλιστικής μηχανής μέσα από το ανήκειν σε ένα συνεκτικό έθνος και, έτσι, ενδυνάμωση του ενός στοιχείου από την αγία τριάδα του συμπλέγματος κεφάλαιο/κράτος/έθνος του σύγχρονου συστήματος εξουσίας, του στοιχείου ακριβώς αυτού που υποτίμησε η κοσμοπολίτικη εκδοχή του νεοφιλελευθερισμού και γι' αυτό διαρκώς χάνει σε συνεκτικότητα και απήχηση στην κοινωνική της βάση.

Το σίγουρο είναι πως η φασιστική εκδοχή του νεοφιλελευθερισμού αποτελεί μια διαδικασία δημιουργικής καταστροφής και μετάλλαξης του παγκοσμιοποιημένου καπιταλισμού προς το χειρότερο για τις κοινωνίες. Η αναζωπύρωση των εθνικισμών και το ανεξέλεγκτο των οικονομικών ανταγωνισμών των εθνών-κρατών πέρα από το θεσμικό πλαίσιο του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου, οδηγούν με μαθηματική ακρίβεια στον παγκόσμιο πόλεμο και στην ολοκληρωτική αδυναμία του συστήματος να διασφαλίσει την κοινωνική αναπαραγωγή υπό το βάρος των άλυτων προβλημάτων

της ανισότητας και της οικολογικής καταστροφής. Εντούτοις, η επιβίωση της ανθρωπότητας δεν ήταν ποτέ εγγεγραμμένη στις νομοτέλειες του καπιταλισμού.

Σε αυτό το πλαίσιο, ο επαναστατημένος αντικρατικός διεθνισμός του Μπακούνιν είναι κομβικός για τη συγκρότηση του τρίτου πόλου στη σύγκρουση για το μέλλον της Ευρώπης. Ο τρίτος αυτός πόλος πρεσβεύει, σε γενικές γραμμές, μια Ευρώπη των Λαών, δηλαδή μια ομοσπονδία των λαών της Ευρώπης, η οποία στηρίζεται στις αρχές της αλληλεγγύης, της ελευθερίας, της δικαιοσύνης και της δημοκρατίας. Ξεπηδώντας από τα σπλάχνα των Ευρωπαϊκών κοινωνιών και της σχεδόν πια ενστικτώδους αντίστασής τους για την επιβίωση από την καπιταλιστική μηχανή καταστροφής, ο τρίτος πόλος της σύγκρουσης δεν έχει έτοιμες τις παρελθοντικές προτάσεις εξουσίας των περασμένων δυστοπιών, όπως οι φασίστες.

Αντιθέτως, στηρίζεται στη διαρκή ανίχνευση του αύριο μέσα από το ξεπέρασμα του ασφυκτικού σημερινού πλαισίου και αυτό του προσδίδει τις δυνατότητες και τις προοπτικές για ριζοσπαστική κοινωνική αλλαγή. Μολονότι λοιπόν χάνει σε απλότητα και συνοχή, ο τρίτος πόλος της σύγκρουσης για την Ευρώπη προτάσσει την ελπίδα, έχοντας έτσι τα εχέγγυα να κατακτήσει τις καρδιές των ανθρώπων και να κινητοποιήσει ξανά μαζικά τις κοινωνίες στον δρόμο προς την απελευθέρωση και την χειραφέτηση.

Ιστορική μας δουλειά και καθήκον είναι να καταστήσουμε τον πολιτικό αυτόν πόλο ξανά επικίνδυνο για τα κράτη και το κεφάλαιο, δηλαδή να του δώσουμε δυναμική ανατροπής της κυρίαρχης εξουσίας. Αυτό το έργο δεν οικοδομείται με δυνάμεις αντιπροσώπευσης, που προτάσσουν διυστικά διλήμματα τύπου Ευρώ/Δραχμή ή μέσα/έξω από την ΕΕ χωρίς κανένα όραμα για το μετά. Αντίθετα, οικοδομείται με τη συγκρότηση λαϊκής εξουσίας στη βάση της κοινωνίας μας, με την ανύψωση της παραδοσιακής κοινότητας σε ανώτερο επίπεδο, αυτό της δημοκρατικής κοινότητας, με την οριζόντια δικτύωση και συντονισμό κινήματων ανάμεσα στις ευρωπαϊκές κοινωνίες, με την πρόταξη της αλληλεγγύης μεταξύ των κοινωνιών της Ευρώπης και, σε τελευταίο στάδιο, με τη συγκρότηση συνθηκών δυαδικής εξουσίας από το

επίπεδο των δήμων μέχρι και την αποδιάρθρωση του κράτους και της εμπορευματικής αγοράς.

Η κοινωνική επανάσταση στην Ευρώπη στον 21ο αιώνα για τις Ηνωμένες Πολιτείες της Ευρώπης, όχι μόνο δεν είναι ουτοπία αλλά αποτελεί και την πιο ελπιδοφόρο τελικά εκδοχή του κοινού μας μέλλοντος. Για αυτή λοιπόν την εκδοχή καλούμαστε να παλέψουμε.

Περιοδικό Βαβυλωνία #Τεύχος 19